

Izšla ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 30— Din
za inozemstvo 20— „
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvanska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 22. januarja.

Skoraj istočasno dva dogodka svetovnega pomena. Rusiji je umrl njen komunistični vodja Vladimir Iljič Ulanov - Lenin. V Angliji je prevzel vlado Ramsay MacDonald, vodja angleške delavske stranke.

Drugi dogodek je za enkrat konkretnjšega pomena. Ramsay MacDonald je znan kot marksist. V britanski delavski stranki je koaliranih več struj, vendar je marksiistično-radikalna imela med njimi v zadnjih letih nadpolovično večino. Kje bo odšel ta stranka, katero je ustvaril veliki industrijski razvoj in jo urinil med obe dosedanjí angleški meščanski stranki? Na to vprašanje je odgovoril mož, ki tej stranki načelneje in ki bo sedaj načeloval svetovnemu britanskemu imperiju s presenetljivo odločitvenostjo tako-le:

«Po mojem mnenju so socialistični pogojí ljudstva tako potrebni, kakor praki ali voda. Iz dobe pred vojno in iz poznejše se izvirajo klici po neki dogmatični »pravoverni« socialistični stranki. Toda to revolucionarno izražanje je golo posnemanje metod, ki so morda umestne drugod, kjer imajo le navidezno parlamentarno vladno. Pri nas pa potrebujemo stranko, ki si vzame socialistično mišljenje za regulativ pri reševanju industrijskih problemov. Če je moje naziranje pravilno, in če stranke reprezentirajo ideje ter imajo namen, da te ideje razvijajo in dovažajo k prihodnjemu dozorenju, potem se bo socializem urenil s pomočjo stranke, ki socializma ne pa s pomočjo dogmatične stranke. Resnična dinamika naše družbe je močnejša ko vsa dogmatika. Delavska stranka naj se torej razvija, dokler ne bo ona postala ena obeh velikih strank, ali pa bo ena obeh velikih strank sprejela njena načela...»

Ta nauk prihaja iz ust voditelja Delavske stranke v trenutku, ko ta stranka prevzema vladno v politično najbolj zdravi zemlji Evrope. MacDonald se je v svojem znanstvenem delu mnogo intenzivneje bavil s problemi moderne demokratije, nego s proučevanjem dogmatičnega socializma, kakor se nam predstavlja pri Nemcih ali celo pri Rusih.

Doslej je Anglija dolge generacije poznala menjavo dveh velikih strank na vladi, konservativcev in liberalcev. Po dolgih dveh stoletjih je sedaj prvič odločilno nastopila in prevzela vladno tretja stranka. Poleg še vedno neumirnih gesel »zaščitne carine« in »svobodne trgovine« je stopilo novo geslo edelo, kruh, mir. »Mir« velja kot geslo i v državni politiki: Mir Evropi, zagotavljanje miru, odstranjevanje vojne opasnosti, ravnotežje; in mir doma, pomirjenje med kapitalom in delom, vstop delavskih slojev v meščansko življenje. S tem je formulirana zadnja konsekvence francoske revolucije: Le Tiers Etat niso samo meščani, njim ne sledi »četrty stan«, niti »diktatura proletariata«, marveč delavstvo se naj pomešani. Vodilno geslo nove MacDonaldove dobe je demokracija, parlamentarna demokracija.

Kakor je Anglija vodila razvoj Evrope s svojo revolucijo, ki je bila mnogo pred francosko, in kakor je vodila od Magne Carte sem, tako vodi še danes. Ona nas uči, kaj je common sense, skupni čut za državo in pravice vseh državljanov. Ta common sense preveva nastopno izjavo socialista MacDonalda, čigar govoru je sledila pohvala: Govoril si, kakor da si demokrat ali član liberalne stranke.

V debati, ki se je v angleškem parlamentu razvila o predložení nezaupniči vladi, se je vodja konservativcev Baldwin branil: Tri glavna načela konservativne stranke so: Ohranitev dosedanjih institucij, osiguranje imperija, izboljšanje življenjskih pogojev za ljudstvo. Toda Baldwin je padel, ker je proti njegovim 256 glasom zbrala liberalna in delavska opozicija 328 glasov večine. Asquith in Lloyd George sta odklonila sodelovanje liberalcev s konservativci in tako izrazilo, da se družijo vse napredne struje v kooperacijo brez ozira na osebe.

Kako bo Delavska stranka vodila vladno posle Britanskega imperija? Tudi to vprašanje je načelnega pomena za bodoči politični razvoj kontinenta. Večina nima sama zase, in govornik liberalcev, ki podpira Labour Party, je v polemiki s konservativci zavrnil njihove očitke, češ, ni res, da izročamo deželo eksperimentom, saj tudi Labour ne bo mogel delati, kar tudi hotel. Da ne bo hotel, je povedal že MacDonald v svoji programatični izjavi. Da pa tudi ne bi eksperimentirali, ni mogoče, ker nima sam zase parlamentarna večina. Velikih lezislav-

Blok proti režimu gotov

PRVI SESTANEK OPOZICIJALNIH VODITELJEV. — RAZPRAVE V DEMOKRATSKEM KLUBU. — STRAH PRI RADIKALCIH.

Beograd, 22. januarja. r. V opozicijskih krogih se zadržuje, da je smatrati opozicijski blok v načelu za ustvarjen. Na Radića opozicija ne računa. Zemljoradniki in socialisti so se izrekli za aktivno sodelovanje pri zrušenju vlade. Izjava poslanca Divca v današnji »Politiki« ni točna. Opozicijski blok računa da bo z ozirom na nasprotstva in neso-glasja v radikalni stranki sami in z ozirom na nestalnost Turkov lahko zrušil režim. Blok tudi na Nemce ne računa in se z njimi sploh ne bo pogajal. Namen opozicijskega bloka je izvršiti najhujših zakonov in dosega čim večje decentralizacije. Blok smatra za gotovo, da bo s porušenjem radikalne vlade prišel na krmilo in izvedel volitve.

Beograd, 22. januarja. p. Danes dopoldne so šefi opozicijskih skupin imeli prvi skupni sestanek, koncem katerega so izdali nastopni komunisti: »Danes dopoldne ob 16. uri so se sestali predstavniki treh opozicijskih strank, Davidović, dr. Korošec in dr. Spaho in nadaljevali razgovore o opozicijskem bloku. Razgovori so trajali do 18. ure. Pretresena so bila vsa važna vprašanja, ki so v zvezi z osnovanjem opozicijskega bloka in delovanjem opozicije v parlamentu. V vseh vprašanjih je dosežen popoln sporazum. Sklenilo se je, da se kljub programskim razlikam opozicijskih strank more najti podlaga za sodelovanje opozicije. Razgovori se bodo nadaljevali, da se utrdijo posamezne točke delovnega programa opozicije.»

Seje se nleo udeležili zemljoradniki, ker Vojta Lazić še ni dospel v Beograd.

Beograd, 22. januarja. p. Danes je poslanec Korošec sporočil g. Pašiću, da je prišlo v vrstah opozicije do popolnega sporazuma, kar se tiče odnosaev proti Italiji. Nato je sporočil predsedniku narodne skupščine besedilo resolucije opozicijskih strank. O nujnosti resolucije bo narodna skupščina sklepala na jutrišnji seji. Vlada se bo izrekla proti nujnosti

ter bo zahtevala, da se resolucija izroči izvoljenemu odboru, torej pokopije. Za vlado bodo glasovali Nemci in Turki.

Beograd, 22. januarja. r. Danes dopoldne se je vršila konferenca ožjega odbora demokratske stranke, kateri je predsedoval Ljuba Davidović. Seji sta prisostvovala tudi posl. Pribečević in dr. Žerjav. Davidović je podal poročilo o stanju razgovorov glede ustanovitve opozicijskega bloka. Zlasti obširno je razpravljao o razgovorih z dr. Korošcem. O njegovem poročilu se je razvila živahna debata. Na seji se je sklenilo, da se izvede energična akcija proti vladi radi nepovoljnega sporazuma z Italijo, ki ne prinaša nikakršnih jamstev za korist našega ljudstva v Julijski krajini.

Beograd, 22. januarja. p. Danes popoldne od 15.30 do 18.30 se je vršila seja radikalnega poslanskega kluba. Seje se je udeležilo okoli 50 poslancev. Predsednik kluba Marko Gjuričić je najprej priobčil, da je poslanec Mihovil Ranković podal pismeno ostavko na položaj podpredsednika narodne skupščine. Za tem je dr. Ninčević v govoru, ki je trajal poldrugo uro obširno poročal o zunanji politični situaciji in pa o sporazumu z Italijo. Klub je soglasno odobril delovanje vlade za sporazum z Italijo. Za Ninčevićem je dalje časa govoril tudi predsednik vlade Nikola Pašić, ki je poudarjal, da je sporazum z Italijo mednarodnega pomena. Dalje je naglašal, da bo sedaj omogočeno vladi, da bo mogla nastopiti odločno in začeti boj proti »elementom, ki rušijo ugled države«. Zahteval je od kluba, da bo složen in kompakten, da bi mogel odloleti borbi opozicije in ohraniti sedanjost vlado na krmilu. Zato je treba najstrožje discipline. Koncem seje je govoril poslanec Žujević o opozicijskem bloku, ter izrazil upanje, da ta blok ne bo imel uspehov. Končno je klub sklenil, da glasuje proti resoluciji opozicije glede sporazuma z Italijo.

Aneksija Reke v nedeljo

TAKOJ PO PODPISU PROTOKOLA BO LAŠKI KRALJ PROGLASIL ANEKSIJO REKE. KI SE UDELEŽI TUDI VOLITEV V PARLAMENT. ANEKSIJSKE SVEČANOSTI NA REKI.

Rim, 22. januarja. e. V dobro informiranih političnih krogih se zadržuje, da bo neposredno po podpisu pogodbe z Jugoslavijo izšel kraljevski dekret, ki bo proglasil aneksijo Reke Italiji. V istem odloku bo najbrž tudi priznana Reki pravica posebnega zastopnika v rimskem parlamentu.

Po zatrditvah na uradnem mestu je sporazum med Jugoslavijo in Italijo sedaj tudi v podrobnostih perfekten.

Rim, 22. januarja. e. V poučenih krogih se zadržuje, da bo Reka v najkrajšem času po aneksiji dobila svojega zastopnika v rimskem parlamentu. Mussolini predloži novi zbornici nemudoma zakonsko predlogo, ki bo odredila za Reko posebne volitve enega poslanca. Tako naraste število poslancev v rimskem parlamentu na 536. Volilni zakon za Reko bo podoben volilnemu zakonu za Zader, ki z ozirom na to, da se voli samo en poslanec, izključuje proporo.

D'ANNUNZIJEV TRIUMF.

Reka, 22. januarja. e. D'Annunzio je obiljubil odposlanstvu reških legionarjev, da se udeležijo svečanosti ob proglasitvi aneksije Reke k Italiji in da bo ob tej priliki imel tudi nagovor na reško prebivalstvo.

Nezaupnica vladi radi pogodbe z Italijo

RESOLUCIJA OPOZICIJE ZAHTEVA REVIZIJO SPORAZUMA V SMERI ZAŠČITE PRAVIC NAŠEGA NARODA.

Beograd, 22. januarja. r. Danes dopoldne je opozicija izročila predsedniku nar. skupščine sledečo resolucijo:

«Povodom vesti o sporazumu z Italijo pozivlja narodna skupščina kraljevstvo Italija, naj ji poda takoj točno poročilo o vsem, kar je bilo izvršeno dosedaj za sklenitev sporazuma. Narodna skupščina pozivlja vlado, da sklene imenom države z Italijo samo tak sporazum, s katerim bodo popolnoma zaščene in spoštovane vse pravice in interesi naše države, ki so priznane z rednimi mednarodnimi pogodbami. V formalnem oziru predlagamo po čl. 68. poslovnika narodne skupščine, da se ta naš predlog ne izroči posebnemu odboru, ampak razpravlja v narodni skupščini in proglaš kot nujna.»

SPOMENICA PARITETNE KOMISIJE
Beograd, 22. januarja. r. Danes dopoldne so imeli člani paritetne komisije in posvetovalnega odbora v hotelu Petrograd pod predsedstvom dr. Laginje

tičnih reform torej ni pričakovati, niti večje socialistične davčne reforme (odlaga premoženja) preko one meje, ki bi jo dopustili sicer zelo demokratiški Lord Georgeovi liberalci. Tudi ni pričakovati, da se bo že pripravljene budžet mogel občutno spremeniti. Pač pa se bo novi kurz znatno mogel uveljaviti v upravi.

V glavnem pa se bo po vsem pričakovano nova vladna smer uveljavila v zunanji politiki. In v tem leži svetovnopolični pomen današnjega dne.

KONFLIKT BEOGRAJSKE UNIVERZE Z MINISTROM PROSVETE.

Beograd, 22. januarja. r. Minister prosvete je upokojil vseuč. profesorja Borivoja Milojevića češ da je komunist. Danes so imeli profesorji beograjske univerze zborovanje na katerem so najodločneje protestirali proti temu aktu ministra prosvete, češ, da znači kršenje vseučiliških pravic beograjske univerze. Zahtevali so, da se prizna beograjskemu vseučilišču ista avtonomija kakor univerzama v Zagrebu in Ljubljani.

EKSPERTNA KOMISIJA.

Pariz, 22. januarja. h. Prvi odbor strokovnjakov reparacijske komisije, ki se je bavil z vprašanjem stabilizacije nemške valute in izenačenja nemškega proračuna, je smatral za potrebno, da se ustanovi v Nemčiji emisijska banka zlatih mark. Potrebna sredstva se bodo dobila: 1. Z mobilizacijo onega dela nemške zlate rezerve in deviz, ki so v posesti nemških podanikov in ki se gospodarsko ne izrablja; 2. S pomočjo tujega kapitala.

Lenin umrl

SMRT JE NENADOMA NASTOPILA V PONDELJEK ZVEČER. — POGREB BO V SOBOTO. — TRUPLO PREPELJEJO V MOSKOVO. (Glej obširna poročila na 2. strani!)

Macdonald sestavlja vlado

NEZAUPNICA BALDWINU IN ODSTOP NJEGOVE VLADE. — MACDONALD NA DVORU. — POVERJEN S SESTAVO VLADE.

London, 22. januarja. s. (Reuter). Baldwinov kabinet je odstopil. Kralj je imenoval Ramsay Macdonalda za ministrskega predsednika.

London, 22. januarja. g. Pozno ponoči se je vršilo včeraj v spodnji abornici glasovanje o predlogu nezaupnice, ki ga je stavila delavska stranka. Predlog je bil sprejet s 328 proti 256 glasovom.

Pred glasovanjem je še enkrat govoril ministrski predsednik Baldwin ki je še enkrat zavračal napade labouristov in liberalcev na svojo vlado in opozarjal na pozitivne uspehe svoje politike.

London, 22. januarja. h. Macdonald je opoldne odšel v Buckinghamovo palačo, kjer je bil sprejet od kralja v enourni avdienci. Macdonald je sprejel poverjenje na mesto ministrskega predsednika.

Macdonald je sestavil nastopno ministrsko listo:

Ministrski predsednik in zunanji minister Macdonald, shranjevalatelj državnih pečatev Clines, notranji minister Henderson, vojni minister Thomas, državni kancelar Snowden, delovni minister Sidney Webbs, mornariški minister Wedgwood, minister za kolonije Pensonby,

minister za Indijo Oliver, minister za poljedelstvo Buxton.

London, 22. januarja. s. Danes dopoldne ob 11. se je vršila zadnja seja Baldwinovega kabineta, na kateri so pooblastili ministrskega predsednika, naj sporoči kralju demisijsko kabineta. Obenem sta delavska in liberalna stranka imeli seje svojih frakcij. Macdonald je že pričel s sestavo svoje vlade. Listo bo predložil še danes kralju. Jutri popoldne so sestane parlament h kratki seji, na kateri bo obveščen, da je kabinet demisijsiniral. Nato se bo spodnja zbornica odgodila do 11. februarja. Ta dan bo Macdonald podal svojo programatično izjavo.

Pariz, 22. januarja. j. O avdiencah obeh ministrskih predsednikov poročajo iz Londona: Ob 11.30 je imel Baldwin razgovor s kraljem, kateremu je sporočil svojo demisijsko ter obenem priporočil za svojega naslednika Macdonalda. Opoldne je bil Macdonald pozvan h kralju, poleg njega pa še Clines in Thom s. Ob 12.15 je došel Macdonald v Buckinghamovo palačo, kjer je bil zaprišežen kot tajni svetnik. Pred palačo mu je množica prejelala ovacije. Ob 2.45 se je sestala spodnja zbornica, kateri je Baldwin sporočil svojo demisijsko, ki jo je kralj sprejel.

Razpust italijanskega parlamenta

PRVE PREDIGRE K VOLITVAM. — VATIKAN PROGLAŠA SVOJO NEUTRALNOST.

Rim, 22. januarja. e. Današnji ministrski svet se je bavil v prvi vrsti z odlokom na razpust poslanske zbornice, poročilom, ki ga je o tem predmetu podal Mussolini kralju in z odobritvijo novih volitev. Poročilo je bilo odobreno. Razpust zbornice bo objavljen takoj po podpisu pogodbe z Jugoslavijo.

Rim, 22. januarja. e. Iz Torina se javlja, da je v mestecu Inverso Pinatta sinoči prišlo v neki gostilni do spopada med tremi fašisti iz nekega bližnjega mesteca, ki so na ves glas proslavljali fašizem, in domačini. Iz gostilne odpravljani fašisti so se pozneje vrnili z večjim številom tovarišev in se je vnel med njimi in domačini hud boj, v katerem se je tudi streljalo. En fašist je ostal mrtev na licu mesta, drugi je bil smrtno, tretji pa lahko ranjen. — Iz Marsale na Siciliji pa prihaja vest, da so v neki bližnji vasi danes zjutraj našli na ulici 4 mrtvece, ki so bili vsi zabodeni z nožem.

Rim, 22. januarja. e. Iz dobro poučenih virov se doznava, da bo Vatikan pri bodočih volitvah v rimski parlament zavzel popolnoma nevtralno stališče brez vsake politike in nad vsemi strankami.

Radić hujska tudi Slovake

NJEGOV NASTOP NA ZBOROVANJU SLOVAŠKIH SEPARATISTOV

Praga, 22. januarja. j. Po informacijah »Narodnih Listov« se je preteklo nedeljo vršilo na Dunaju zborovanje avtonomistične slovaške ljudske stranke, na katerem je tudi govoril Stjepan Radić in sicer v češkem jeziku. Pozval je Slovake, naj vztrajajo pri svojih avtonomističnih stremiljenjih, ter je izjavil, da priznava politične osebnosti, s katerimi

ml je govoril za časa svojega bivanja v Zapadni Evropi, avtonomistično gibanje Slovakov. Ta stik obeh avtonomističnih opozicijskih skupin Jugoslavije in Českoslovaške se je pripravljati že pred nekaj časi, ko se je Radić v nekem jugoslovanskem listu obrnil na slovaško ljudsko stranko.

ITALIJANSKO-GRŠKI SPORAZUM?

Rim, 22. januarja. e. V tujakšnih diplomatskih krogih se zadržuje, da se vrše med Italijo in Grško pogajanja za sporazum, v katerem bi bila vključena tudi rešitev dodekaneškega vprašanja. Po teh vestih bi Italija obdržala otok Rod in še neki drug otok, ki ima strateško vrednost, ostale otoke pa bi prepuščila Grški. Na ta način bi se napravil konec staremu sporu med obema državama in bi se upostavili dobri prijateljski odnošaji med njima.

GLAVNA SKUPŠČINA JUŽNE ŽELEZNICE.

Dunaj, 22. januarja. s. Danes dopoldne se je vršila glavna skupščina donavske-savske-jadranske železnice (bivša južna železnica). Ko se je upravnemu svetu soglasno priznal absolutni in so se sprejele predlagane izpremembe statutov, so bili med drugimi izvoljeni v upravni svet: Od avstrijske vlade prezentirani dr. Egon Olanz-Alcher, svobodno voljeni od skupščine dr. Hans Mauthner, dr. Oton Möller-Martini, L. Rotschild, Siegmund Solvis, Adolf baron Ullmann in dr. Avgust Weber.

MADŽARSKO POSOJILO.

Pariz, 22. januarja. s. »Agence Havas« javlja iz Londona: Komite za obnovo Madžarske se je končno javno pridružil francoskemu predlogu, naj se oba protokola ne podpiseta sedaj. Odborila se bosta čele, ko bo reparacijska komisija odložila svoje hipoteke. Odložili so za tačrt, ki bo omogočil, da se madžarsko posojilo razpiše sredi februarja.

Inozemske borze

22. januarja.

CURIE: New-York 580.50, London 24.42, Pariz 25.80, Milan 25.07, Praga 16.80, Budimpešta 0.0202, Bukarešta 2.90, Beograd 6.6250, Sofija 4.12, Dunaj 0.008125

TRST: Zagreb 26.30 do 26.50, Dunaj 0.0320 do 0.0325, Budimpešta 0.07 do 0.08, Praga 66.00 do 70, Bukarešta 11 do 11.75, Pariz 108.50 do 104, London 97.10 do 97.85, New-York 23.05 do 23.15, Curih 398 do 400, dinar 26.30 do 26.50, avstrijske krole 0.0320 do 0.0330, dolar 23 do 23.10, angleški funt papir 97 do 97.25, carinski franki 88.25 do 88.75, uradni tečaj zlato lito 444.738.

DUNAJ: Devize: Beograd 814 do 818, Berlin 15.90 do 16.50, Budimpešta 2.41 do 2.51, Bukarešta 352 do 354, London 298.500 do 299.500, Milan 3089 do 3101, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3142 do 3158, Praga 2062 do 2072, Sofija 502 do 506, Curih 12.275 do 12.295; valute: dolarji 70.860 do 71.260, lire 3065 do 3105, dinarji 813 do 819; elektri (v tisočih aK): Zemeljska hipotekarna 71, Hrvatska eskomptna 140, Sarajevska pivovarna 1500, Jesenice 2400, Zenica 1950, Slaveke 670, Slavonska 190, Trbovlje 705 do 708, Sečerača Osijek 1430, Jugoslovanska 123, Bankverein 210, Ländlerbank 824, Zivnostenska 928, Alpine 733, Skoda 1326, Julius 249.

PRAGA: Beograd 30.85, Rim 151, Pariz 155, London 146.55, New-York 34.80, Curih 602.50.

BERLIN (v milijonih): Beograd 48.378, Milan 184.288, Pariz 101.021, London 17.855.250, New-York 4.189.500.

Lenin umrl

BOLJEVIŠKI VODJA IN PRVI PREDSEDNIK SOVJETSKJE RUSIJE JE V PONDELJEK ZVEČER UMRL

Moskva, 22. januarja. s. Kakor se oficijelno sporoča, je Lenin sinoči nenadoma umrl.

Dunaj, 22. januarja. s. O smrti Lenina so bile sprejete nastopne brezžične brzojavke iz Moskve: Vladimir Iljič Uljanov je sinoči ob 6-50 umrl. Truplo Lenina prepeljejo jutri iz Gorkega v Moskvo ter ga položijo na mrtvaškem odru v poslopju strokovnih organizacij do pogreba, ki se vrši v soboto. Vsemu prebivalstvu bo dostop do mrtvaškega odra svoboden.

PROKLAMACIJA SOVJETSKJE VLADE

Moskva, 22. januarja. s. Oficijelno sporočilo vlade o smrti Lenina veli med drugim:

«Zadnji čas ni nič kazalo na bližajočo se smrti Lenina. Njegovo zdravstveno stanje se je bilo celo zboljšalo in obstajalo je upanje do trajnega zboljšanja. Docela nenadoma pa se je včeraj poslabšalo in kmalu Vladimirji ni bilo več med živimi. Vse ruski sovjetski kongres, ki ravnokar zbora, je, in kongres sovjetske unije, ki se sestane prihodnje dni, bosta storila potrebne sklepe, da se zagotovi nadaljnjo nemoteno delovanje sovjetske vlade.

Smrti Lenina je najhujši udarec, ki je zadela delavske sloje sovjetske unije, odkar so si delavci in kmetje izvajali oblast. Pretresla bo delavce in kmete ne le v naši republiki, temveč v vseh državah sveta. Najširše delavske mase vsega sveta bodo žalovale za svojim najmočnejšim voditeljem, ki ga ni več med nami. Toda njegovo delo ostane nezrušeno. Sovjetska vlada, ki izvršuje voljo delavskih mas, bo nadaljevala delo Vladimirja Iljiča ter stopala po isti poti kot on. Sovjetska vlada bo neustrašeno ostala na svojem mestu, da varuje pridobitve politične revolucije.»

OBDUKCIJA LENINOVEGA TRUPLA

Berlin, 22. januarja. j. Danes je bila izvršena obdukcija Leninevega trupa, ki je pokazala, da je imel bolnik napad slabosti, vendar česar so ohromeli dihalni organi, kar je povzročilo smrt. Ugotovilo se je, da se je tudi kri vili v možgane.

Vladimir Iljič Lenin

Vladimir Iljič Uljanov s psevdonomimom Lenin, prvi ljudski komisar ruske sovjetske republike, je bil rojen 10. aprila 1870 v Simbirsku, ruskega pokolenja, iz plemiške uradniške rodbine. Starejši brat je bil zapleten v narodniško zaroto, ujet, obsojen in obesen. Vladimir je takoj po bratovi smrti stopil v vrste zarotnikov, prišel v ječo, bil obsojen in v pregonstvo in je dve leti ostal v Sibiriji; pozneje pomiloščen je postal odvetnik, po prepričanju vedno radikalen marksist. To ga je privedlo, da je zapustil domovino. Do leta 1917. je večinoma živel v pregonstvu, kot socialistično-marksističen pisatelj in agitator v Švici, Franciji in Nemčiji. Po razkolu ruske socialistične stranke leta 1903. je postal Lenin vodja bolševiškega krila. Sodeloval je pri prvi revoluciji leta 1905.

Kaj pravijo onkraj meje o sporazumu POSL. ŠČEK O JUGOSLOVENSKO-ITALIJANSKI POGODBI

e. Trst, 21. januarja.

Danes sem imel priliko govoriti s poslancom Ščekom in sem ga vprašal, kaj meni o jugoslovensko-italijanskem sporazumu. Odgovoril mi je:

— Bil je skrajni čas, da je prišlo do sporazuma, od katerega smo, kakor upam, tudi mi Slovenci in Hrvati v Italiji pričakovali neposrednih in posrednih koristi. Dasi ravno stori naš narod v Italiji vse, kar je v njegovih močeh, da bi v čim polnejši meri zadostil svojim državljanom dolžnostim, je vendar njegov obli položaj danes tako žalosten, kakor še nikdar ni bil doslej.

V političnem pogledu

«mo takorekto brez vsake pravice. V Istri n. pr. ni mogoče sklicati niti enega političnega shoda; niti poslanec jih ne morejo sklicevati. O kakem delovanju kulturnih društev v hrvaškem delu Istre ni niti govora. Dovoljena ni niti ena društvena prireditve. Malo boljše je v severnem slovenskem delu Istre, kjer se tuptam more vršiti kaka naša prireditve, popolnoma izjemno, kar pa seveda ni odvisno od sistema, temveč le od naklonjenosti krajevnih oblastvenih predstavitev, karabinlerjev.

V tržaški in videmski provinci je stvar glede političnega gibanja nekoliko lažja, a vendar se o svobodi takega gibanja niti od daleč ne more govoriti.

Svoboda združevanja

se omejuje na vse mogoče načine. Na Gorškem so začeli sedaj v tem pogledu s novimi sredstvi. Podprefekti, ki nosijo vso odgovornost, se ravna po tem izključno le po predpisih lokalnih fašistovskih sekcij. Svoboda združevanja je pač zajamčena po italijanski ustavi, ali Italija v tem pogledu nima zakona. Da bi se pa kolikor le moglo zatrla naša društva, so oblasti izkopalje 60 let stari avstrijski društveni zakon in zahte-

Če prideva sedaj na

železke polje,

je treba omeniti, da smo imeli poprej v Gorici popolno slovensko gimnazijo, dve popolni učiteljski šoli, meščansko šolo, celo vrsto ljudskih šol, v Idriji popolno realno, v Pazinu gimnazijo, enako na Volovskem, potem hrvaško učiteljsko v Kastvu. Vse to je danes ukinjeno. Ostalo je le učiteljsko v Tolminu, absolutno neprimerno kraju in je ta zavod sploh prava karikatura učiteljske. Idrijska realka izgine v treh letih, par razredov so prenestili v Videm, a tudi ti bodo v kratkem uniženi. Danes nam v Gorici ne dovolijo niti gospodinjstva šole, da bi se naša dekleta učila kuhinje in šole za ročna dela. Došli je bilo v mirnem času na Gorškem par tisoč dijakov, jih imamo danes komaj še eno desetino tega števila.

O ljudski šoli naj niti ne govorim. Politizirana je. Poldiva dalje!

Odpuščanje naših sotrudnikov

je nov udarec za naše ljudstvo. Na prethodnih rok lahko naštetemo vse naše sodnike, ki so še ostali. Kakšen nered, kakšne zmede, kakšna gospodarska škoda preti našemu ljudstvu vsled tega vladnega ukrepa, si je lahko predstavljati. V Ilirski Bistrici kamor je sedaj priključen tudi istreški podgorjski okraj, ni nobenega sodnika. Vse delo pri sodišču je ustavljeno!

V naših uradih

vobče ne bo v kratkem nobenega našega uradnika več. Na pošti, pri železnici, pri finančni so jih že večinoma odpravili, in sicer pod pretežno boleznimi ali neposobnostmi. Od Podbrda do Pule ni več nobenega našega železniškega uradnika, kaj šele načelnika. Začeli pa so tudi že izganjati naše delavstvo. V uradu ne sme nihče siniti naše besede. V Gorici se vedno dogaja, da morajo slovenski uradniki sahati od slovenskih strank, da jim pripeljejo tolmača. Odstranjevanje naših ljudi je prišlo že tako daleč, da so tudi že zasebna podjetja začela odpuščati uradnike in delavstvo naše narodnosti; seveda vsled pritiska lokalnih fašistovskih sekcij.

Zelo hud udarec za naše ljudstvo pa je zlasti uredba italijanščine kot uradnega jezika

tudi v občini.

Celi kupi odredb in naredb, ki prihajajo dan za dnem, delajo celo italijanskim občinam velikkana pregledavice, kaj pa šele našim. Velikoma večina naših županov ne more več slediti vsem tem odredbam in naredbam in je umljivo, da vsled tega občinska uprava trpi in z njo seveda tudi občina. In potem odstavljajo naših županov! Stereotipna fraza za utemeljitev odstavljanja je: «ker povzroča nemir». In vendar je vsepovsod popoln mir in je nemir le produkt domišljije kake brezposelne osebe, ki želi postati občinski komisar.

Zatiranje našega jezika in našega življa se je zaneslo tudi na

cerkveno polje.

Duhovnikom se je s par izjemami odbila opcija, celo tudi takim, ki so službovali pri nas po 30, 40 let. Razmere so take, da potem, ko bodo rešene vse opcije, samo v tržaški škofiji, ki obsega del Istre, Trst in rob Gorške, ostane 64 župnij (78.050 duš) brez duhovnika. V popolnoma naših krajih se namestijo duhovniki, ki ne znajo niti besedice našega jezika. V primer, kake gorostanosti se dogajajo potem, ne navedem tu slučaj, ki se je zgodil nekje v Istri in sem ga tudi osebno privedel ministrskemu predsedniku Mussoliniju: Prišel je novi duhovnik, Italijan, in je hotel tudi spovedovati. On ni razumel ljudi, ljudje pa njega ne. In kako si je pomagali? Poklical je kuharico, domačinko, za tolmačino. Ljudstvo je potem v nekem primorskem listu vpraševalo: «dali ima pop pravo zahtijevati, da se izpovedujemo njegovi kuharici, jer mi dosele nismo bili naučeni na to?» — Stvar bi bila res smešna, če bi ne bila tako kruto žalostna!

In če končno pogledamo še na naše

gospodarsko polje,

moramo reči, da se nahajamo na robu gospodarske propasti, za kar je eden glavnih vzrokov, da se danes niso izmenjane milijonske vloge naših zadrug, ki leže onstran meje, in to kljub temu, da je vlada prevzela dolžnost izmenjave, izmenjave pa do danes še ni izvršila. Naše zadrugništvo, steber našega gospodarstva mora propasti, ako se izmenjava ne izvrši v najkrajšem času.

Ali upate, da se te razmere izpremenijo? Saj ni mogoče misliti, da bi se sklepala zveza in prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo, med Italijanskim in jugoslovanskim narodom, a del istega naroda pa bi še dalje moral ostati brez svojih pravic. Pri tem se sklicujemo na naravni zakon in vse različne pozitivne zakone, na mirovne pogodbe in na svečane obljube najodličnejših državnikov, Giotitija, Nitija, Storce in mnogih drugih ki so te obljube dali izreči tudi na usta samega kralja.

Ali upate, da se te razmere izpremenijo?

Saj ni mogoče misliti, da bi se sklepala zveza in prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo, med Italijanskim in jugoslovanskim narodom, a del istega naroda pa bi še dalje moral ostati brez svojih pravic. Pri tem se sklicujemo na naravni zakon in vse različne pozitivne zakone, na mirovne pogodbe in na svečane obljube najodličnejših državnikov, Giotitija, Nitija, Storce in mnogih drugih ki so te obljube dali izreči tudi na usta samega kralja.

Baltiška mala antanta

V zvezi s konferenco male antante se je večkrat imenovala tudi takomenovana baltiška mala antanta, ki naj bi se osnovala iz baltičkih držav in pa iz Finske ter morebiti tudi Poljske. Vendar stvar še ni tako sigurna in perfektna, kakor bi bilo videti po teh vesteh.

Pripravlja se konferenca zastopnikov Estonke, Latiške, Litve, Finske, Poljske, konferenca se ima vršiti v Rigi že v prihodnjih tednih. Istočasno pa se imajo vršiti priprave za posebno konferenco prvih treh držav in sicer v Kovnu. Ali

vse te konference nikakor še ne morejo tvoriti podlago za ožjo zvezo med temi petimi državami, kakaj za to so razlike med posameznimi republikami še vedno daleko prevlekle in informacije iz baltičkih držav samih nam potrjujejo to v polni meri.

Predvsem je naglasiti, da obstoja med Poljsko in Litvo ostro nasprotje, največ zaradi medsebojne meje, ki se je potegnila predvsem na škodo Litavcev. Vsem je še v spominu spor zaradi Vilne, ki se je končal popolnoma v korist Poljske in zapustil hudo napetost med obema državama. Vrh tega je Litva že zgodaj kazala simpatije za Nemčijo, in se je v dobi poljsko-bolševiške vojne z orožjem v roki postavila na sovjetsko stran zoper Poljsko. Baš da ne bi Litva mogla posredovati direktne zveze med sovjetskimi Rusijo in Nemčijo, je izsilila Poljska v riskem miru tako zase meje, da loči širok poljski pas tja do Dvinske Rusije od Litve. In preteklo bo še jako mnogo časa, predno bodo ta nasprotja izgnila.

Na drugem koncu je Finska, ki se tudi drži stran od baltičkih sveznih navedb. Finska se ne mara vezati z malimi baltičskimi državami, katerih pozicija se ji zdi preokolišna, da bi navezala svojo usodo nanje. Ze večkrat se je v zadnjih letih pokazalo, da so val poskus, zbrati v eno zvezo Finsko in druge baltičke države, končali brezuspešno.

Ostanejo le še prave pribaltičke republike, Estonija, Latiška in Litva. Med njimi ni večjih nasprotij, vsem pa je alicen položaj med Rusijo in morjem. Ali zopet je precej razlike med Estonijo in Latiško na eni, in Litvo na drugi strani. Dočim se je slednja, že odštetemo problem Memla in Klajpede, kazala prijazno Nemčiji, pa so Estonci in še bolj Latiši vztrajali v trdi borbi zoper nemške baltske barone in tedaj na Nemce nimajo nikakih lepih spominov. Dalje pa Estonci in Latiši nimajo prav nič interesa na poljski politiki, ki je angažirana na nevarnih problemih srednje Evrope, osobito Nemčije; zato so že ponovno pokazali, da se ne marajo dati zaplesti v prevelike diplomatske kombinacije. Vrh tega je proti zvezi s Poljsko med Pribaltički razpoloženje še s tega vzroka, ker je Poljska daleko premočna država v primeru z malimi, baltičskimi kar bi moralo nujno dovesti do absolutne hegemonije Varšave v eventualni skupni zvezi.

Skratka, računati nam je le z osnovanjem zveze baltičkih držav Estonke, Latiške in Litve, brez Finske in brez Poljske. Do istega zaključka nas privedejo tudi vesti o programu predstoječe baltičke konference, kjer se bo obravnavalo med drugim vprašanje, kako ohraniti nevtralnost v slučaju nove vojne v Evropi, vprašanje nevtralnosti v odnosih napram dogodkom v Nemčiji. V teh točkah ne more biti skupne politike s Poljsko. Pač pa se da takoj razbrati, kakaj se v poslednji dobi toliko govori o dobrem razmerju med baltičskimi državami in Anglijo.

Baltičke države se tedaj po vsej priliki ne bodo dale zavesti v težave srednjeevropske politične situacije, marveč ostanejo izolirane v svojem krogu. Tako tudi v politiki naše male antante ne bodo mogle tvoriti ne pozitivnih ne negativnih postavk.

Politične beležke

+ Ambicije odvetniške pisarne. V odvetniški pisarni g. dr. Koruna in dr. Jelencu si je nekdo izmislil naravnost grandiozno idejo, da bi trebalo društvu «Kazino» odvzeti premoženje t. j. predvsem njegovo hišo. Odkar so gospodje socialisti zafurali «Delavski dom» in izgubili tudi Kristanovo streho, neprestano iščejo, kako bi mogli poceni priti do novega zavetišča. Seveda potem «razlastitve». Hvaležni jim moramo biti, da si niso izbrali za cilj svojih ambicij tudi Filharmonično društvo ali društvo Narodni dom, ki imata tudi lepa poslopja in da so se za enkrat zadovoljili s poslopjem Kazine. Zato so pričeli svojo gonjo proti Kazini z obrekovalno denunciacijo, da se društveni denar furtum zlorablja v politične svrhe. Gospod iz zgoraj navedene pisarne, ki je napisal denunciacijo v «Socialistu» sestavlja sedaj celo interpelacijo za mestni občinski svet ter zastopa menda perpleksno idejo, da se sme društveno imetje od strani občine kratkoma konfiscirati in «komunalizacijskim» potom staviti na razpolago črno-rdeči koaliciji... Pa se hudo moti. Socialistična verna je sicer očividno združljiva z navdušenim zagovarjanjem interesov kapitalističnih klientov, ne bo pa se obnesla za «socializacijo» lepe, toda privatnemu društvu pripadajoče hiše, čeprav se ta hiša gospodovo očividno silno dopade. Najlepše bo če gospodje spravijo pripravljeno interpelacijo v — koš, ker njene tendence so preprozne.

+ Minister financ o pobujanju draginje. Iz Beograda poročajo, da hoče vlada uradništvo materialno pomagati s tem, da bo izdala nove otre odredbe za pobujanje draginje. Ministrski svet je v tem pogledu že storil svoj sklep in sedaj imata minister socialne politike in minister financ nalogo, da izdelata podrobnosti. Glavni argument, ki ga navaja vlada, za potrebo teh odredb, je dviganje dinarja in pa dejstvo, da piso cene potrebnih zadnji čas, ko se je dvignil dinar, v istem razmerju padle. Očividno se vlada pripravlja, da bo čez nekaj dni delala uradništvo, da je izboljšanje plač

radi poboljšanja dinarja nepotrebno, ker sicer bi ne mogla resno razpravljati o skoku dinarja, ki se je začel popravljati šele zadnje tri ali štiri dneve. Ni nimate. resantno stališče, ki ga je minister Stojadinović, ki sedaj sodeluje na pobujanju draginje, zavezal takrat, ko je bil še direktor angleške banke in podpredsednik borze. Dr. Milan Stojadinović je takrat objavil brošuro, v kateri je pisal, da so v gospodarskem življenju stalni zakoni, ki izravnavajo odnos med trgovcem in konzumentom. Glavni je zakon o ponudbi in povpraševanju, ki istočasno tudi določuje cene. Zato so se formirala cen posluževala oblasti le brez pravega uspeha. Vse te uradne akcije proti prosti trgovini so se izkazale kot zablode, ki se na koncu konca razblijujejo v samo eksperimentiranje. Tako je pisal dr. Stojadinović takrat, ko življenje v državi niti za polovico tega, kakor danes, ni bilo normalizirano. Danes imamo v trgovini dovolj konkurence. Kdor neče kupovati v trgovini in je uradnik, lahko je konsument v uradniški zadrugi. Robe ne primanjkuje in le denarja ni, da bi ljudje, zlasti pa uradništvo moglo kupovati. Ako prihaja vlada danes s pobujanjem draginje in hoče povrh to akcijo izkoristiti še proti uradništvu, potem ne moremo reči drugega nego, da je to nesramno varanje javnosti na račun obrtnikov in trgovcev.

+ Dr. Laginja pri kralju. V ponedeljek je kralj sprejel v avdienco blvskega bana dr. Matka Laginja, predsednika strokovne komisije v reškem vprašanju. Opozoril je kralja na veliko konsternacijo, ki jo je spozorazum s Italijo povzročil v hrvaški javnosti. Basin, ki smo ga dobili, je iluzorične vrednosti, ker so Italijani absolutni gospodarji Reke in pristanišča. Taka rešitev bo lahko vedno povzročala nesporazumljenja med nami in Italijo. Laginja se je kralju tudi pritoževal, da je strokovna komisija bagatelizirala, ker o tako dalekosežnih zaključkih sploh ni dobila nobenega obvestila. Kralj se je z dr. Laginja zadržal v daljšem razgovoru in se tudi informiral o splošnih razmerah na Hrvaškem.

Po svetu

— Obnovitev diplomatskih odnosov med Italijo in Grško. Italijanski odpravnik posloj je sporčil grškemu ministru zunanjih zadev, da je Italija sklenila obnoviti diplomatske odnose s Grčijo.

— Bolgarska vlada proti makedonskim. Rimaka Agencija Volta javlja, da je bolgarska vlada naročila vsem prefektom policije, da najenergičneje poblija akcijo voditeljev makedonskega pokreta in da brezobzirno preprečijo organiziranje tolpe za vpad na jugoslovanski teritoriji. Splošno se tolmači, da je to posledica jugoslovensko-italijanskega sporazuma.

— Kongres francoskih komunistov, tretji od obstoja oficelne komunistične stranke, je zboroval v nedeljo in ponedeljek v Lyonu. Kongres je sprejel resolucijo, ki se izreka za enotno proletarsko fronto za strmoglavljenje kapitalizma in uvedbo proletarske diktature. Kongresa so se udeležili tudi komunistični delegati iz Anglije, Nemčije, Španije in Italije.

— Revolucija v Mehiki še vedno ni končana, dasi se je situacija za vstaje silno poslabšala, odkar se je predsednik Obregon sporazumel z vlado v Washingtonu. Ta je namreč dovolila mehičanskim vladnim četam prehod preko svojega ozemlja, da pridejo tako v zaledje revolucionarnim oddelkom.

— Omejitve obratov v madžarskih tvornicah. Vseled gospodarske krize je bila cela vrsta madžarskih tovarnih prišiljena deloma odpustiti večje število delavcev deloma pa skrajšati delovni čas. Tako delajo n. pr. v znani ladjedelnici Danubius samo po pet, v velikih tvornicah Manuel Weiss pa celo samo po štiri dni v tednu.

Zikova in Šimenc v Zagrebu

Nov velik uspeh obeh umetnikov.

Zagreb, 22. januarja. r. Klub očitno mu nerazpoloženo gđ. Zikove se je nudil tudi nocoj v zagreškem gledališču izreden umetniški užitek. Po zaslugi naših gostov je bila Šimencova opera «Prodana nevesta» igrana z največjo šarmom in elanom. Gđ. Zikova, ki je svojo vlogo pela češko je tudi odlična Mařenka, kateri je dala vso toploto in izrazitost svojega glasu. Občinstvo je umetnico navdušeno pozdravljalo na otvorjenju pozornici, in je oduševljenje doseglo svoj višek v tretjem dejanju.

Janko-g. Šimenc je bil nocoj na toliko umetniški stopnji in višini, da je popolnoma potrdil mišljenje, ki se je uveljavilo o njem kot izvrstnem igralcu in pevcu. Najburnejše je bil pozdravljen v drugem dejanju po prizoru s Kečalom, ki ga je pel Križal v slovenskem jeziku. Njegov elastičen in melodiozni glas je kot ustvarjen za slovansko glasbo te vrste. Diskretno niansiranje, jasna intonacija in dobra interpretacija kažejo izredno sposobnost tega mladega pevca, ki je postal nocoj ljubljene zagrebske publike. V Zagrebu pričakujejo z veliko napetostjo predstave «Aide», ki se bo vršila v četrtki in v kateri se predstavlja pod taktirko g. Rukavine poleg Zikove in Šimenc se tretji Ljubljancin g. Čvečič kot Amonasro.

Naši kraji in ljudje

Novo kulturno nasilstvo nad Goričani

RAZPUST SLOVENSKE PROSVETNE DRUŠTVE. — KAKO POJMUJEJO ITALIJANSKE OBLASTI PRIJATELJSTVO Z JUGOSLAVIJO.

al. Gorica, 21. januarja.

Odkar se Italija sporazumeva z Jugoslavijo, je zapihal nov odložen veter proti goriškim Slovincem. Prefekt Plesenti, zapovednik in izvršilec zloglasne naredbe, da morejo naši listi izhajati samo tedaj, če se tiskajo dvojzložno, je padel in si je izkopal grob z lastnim protipostavnim postopanjem proti neital. življu. Zato so pa začele rovariti proti slov. kultur. ustanovam podprefektura. Pred kratkim je idrijski podprefekt prepovedal delovanje slovenskim izobraževalnim društvom v Cerknem, v Planini in na Straži. Kakor vse kaže, je bil to samo začetek nove nasilne kampanje proti naši kulturi v goriški deželi. Idrijskemu podprefektu se je sedaj pridružil še goriški kolega, podprefekt Nicolotti. Izdal je odlok, s katerim prepoveduje delovanje slovenskim izobraževalnim društvom v Vipavi, Vrhopolju, na Gočah, v Budanju, na Slapu, v St. Vidu pri Vipavi, v Sturjah, Podragi, Dornbergu, Zaloščah in na Saksidu.

Ljudstva se je radi teh nasilnih činov polastilo veliko ogorčenje. Goriški podprefekt grozi pomandrat nič manj nego 110 prosvetnih društev, katera so ustvarili goriški Slovenci z največjo ljubeznijo in z največjimi gnetnimi žrtvami. Podprefekt stoji na stališču, da je v Julijski Krajini še vedno v veljavi avstrijski društveni zakon iz leta 1867., prepoveduje pa naša društva baš

zato, ker so ustanovljena na podlagi tega zakona. Seveda so več ali manj tudi vsa Italijanska društva na Goriškem ustanovljena na podlagi letnega zakona. Toda pri teh je vse v redu! Na drugi strani pa oblasti ne dovoljujejo ustanavljanja in snovanja novih naših društev na podlagi Italijanskega zakona, pod pretravo, da odborniki ne nudijo dovolj jamstva, da bi se držali društvenih pravil.

Deputaciji, ki je prišla protestirati proti tem nasilstvom, je izjavil komisar, da društva niso bila razpuščena, temveč da je bilo ukinjeno samo njihovo delovanje in da lahko uležijo prošnje, naj se jim dovoli nadaljnji obstoj.

Politično zastopstvo goriških Slovencev je vložilo protestno noto na ministrskega predsednika Mussolinija, ker uvažajo podprefekti v Gorici in Idriji dvojne zakone in postopajo proti Slovincem baš na nasproten način, kakor proti Italijanom. S pozivom, naj se uvede za vse državljane eden in isti zakon, za Slovence in Italijane, zahteva politično društvo kot pooblaščen zastopnik Slovencev na Goriškem, da se nasilna naredba razveljavi in vzpostavi poprejšnje stanje.

Ko se bo v zmagovalni dvorani palače Chigi podpisoval »pakt prijateljstva« med Jugoslavijo in Italijo, bodo obupni klici našega primorskega naroda motili slavnostno razpeloženje.

sko, kakor pravi sam, si je naročil tamkaj izborni jedajo. Ker se je ves čas obnašal nenavadno vljudno, so mu nosili na mizo čisto po želji. Tako je tekom par ur izpil tri litre vina, pojedel okuano porcijo pečenke, dve kranjski klobasi in, ker je sedaj že predpust, naročil še okusne krofe. Zalihog pa te slaščice ni mogel dobiti. Končno je postal slabe volje. V spomin mu je šinila razočarana ljubezen in ga silno razburila. Kot moderen »kavalir« je postal končno nadležen ne samo gostom, ampak tudi gostilničarju, ki ga je radi tega pozval, naj plača in odide. Takrat pa je prišel prijatelj v zadrego in ni hotel o računih slišati niti besedice.

V Ljubljani je že od starih časov običaj, da pokličejo v takem slučaju stražnika. Kmalu je prišel. Našel je sicer svojega klijenta jako dobre volje, imel pa je v žepu kljub temu samo dve novi lepo ohranjeni avstrijski kroni. Izjavil pa je, da ga to popolnoma nič ne razburja. Star pregovor namreč pravi: Številka je številka. Svoječasnno je bil trgovski pomočnik, potem delavec, sedaj pa je navihnan postopal, znan po vseh vaseh pod imenom Janko Kačljan. Tako se namreč sam imenuje!

Zalostna statistika

Kriminalno odelenje ravnateljstva državne statistike v Beogradu je dovršilo izkaz kriminalov v naši državi. V celih kraljevini je 12 kaznih zavodov, v katerih se nahaja 6813 obsojencev, od teh 424 žensk in 6389 moških. Največje je število zločincev v dobi prve polnoletnosti; 2862 jih je namreč starih od 21 do 80 let. Od 31. do 40. leta jih je 1654, nato pridejo obsojenci v starosti od 41. do 60 leta, stavev nad 60 let je samo 234. Veliko je število zločincev s teritorija Srbije, osobito južne Srbije. Njih je 3690, iz Hrvatske in Slavonije 1302, iz Slovenije 690, z Bosne in Hercegovine 544, iz Dalmacije 83, iz Črne gore 180, iz Vojvodine 164. Pravoslavni jih je 4038, katoliki 1676. Inozemce je v naših kaznilnicah 131, med temi 26 Italijanov, 20 Madžarov, 13 Avstrijcev, 13 Rusov, 6 Rumunov, 2 Grka ter po 1 Nemec in Turek. Ostalih narodnosti jih je skupno 15. Statistika kaže tudi, da je število oženjenih zločincev večje kakor neozženjenih. Oženjenih je 3395, neozženjenih 2727. Vdovcev in vdov je 445, ločenih 50. Največji vpliv na kriminalnost ima pri nas imovno stanje. Več ko polovica obsojencev je brez vsake imovine, tretjina jih razpolaga s malimi imetji, le 303 pa je dobro situiranih.

A ja sam ...

(Po znanem napevu.)

A ja sam, a ja sam
si konjička osedljam ...
Preko plotu, preko planke,
preko zmote, preko stranke ...
A ja sam, a ja sam
si konjička osedljam.

Hija-hop, hja-hop,
konjič nese me v kalop,
skokov že enajst prestaj je
mene žene dalje, dalje,
hja-hop, hja-hop,
konjič nese me v kalop.

Kam pa, kam? Kam, pa kam?
Jolme, ko bi vedel sam!
Skoki, bioki, radikali,
to so moji ideali ...
Klerikal, liberal:
Jaz sem jockey-liberal!

Dopisi

KRANJ. V nedeljo smo pokopali gosposkuštaričev, istega dne pa je umrl posestnik Ivan Gorjanc, ki je bil pokopan v tork. Prizadetim rodbinam naše sožalje. — Za volitve v dohodninsko komisijo sta bili vloženi dve listi, gremijalna in SLS. Zmagala je gremijalna lista. — V soboto se je vršil v sokolski telovadnici plesni venček, ki je moralno dobro uspel; tudi gmeten uspeh v prid Nar. doma je znan. Dne 1. februarja so vrli že v novo izdelani veliki dvorani Nar. doma, ki se s mrzlično naglostjo dogotavlja, prva prireditev, veliki

ples gasilnega društva. Pričakuje se velik obisk tudi od drugod.

RADOVLJICA. Sokolsko gledališče v Radovljici naznanja, da se je igra »Čarovnica pri Bohinjekem jezeru«, ki je bila že objavljena na gledališkem listu, preložila na poznejši čas. Uprižori pa se dne 2. in 3. februarja ravnokar izšla najstarejša slovenska komedija »Veseli dan ali Matiček se ženi«, pri kateri sodeluje pevski zbor s spremljevanjem orkestra. Predstava se bo vršila kot proslava prvega slovenskega dramatika Linhart, ki je bil rojen v Radovljici in bo kolikor mogoče slajno opremljena. Zaradi priprave za to uprizoritev prihodnje nedelje, dne 27. januarja predstava odpade.

BOH. BISTRICA. Kmalu bo dva meseca, odkar je velika povodenj ogrožala našo dolino in odnesla most v Soteski. Naša dolina, ki ima itak zelo omejen železniški promet, ima vsled tega onemogočen vsak dovoz po cesti in trpe vsled tega posamezni posestniki veliko škodo, ker ne morejo prevoziti sena, ki ga imajo v okolici onkraj mosta; seno imajo po takih krajih, da je prevoz mogoč le pozimi. Vse obsojence vredna je brezbržnost okr. cestnega odbora na Bledu, posebno njega načelnika, ki po dveh mesecih še ni ukrenil prav ničesar, da se vzpostavi promet po cesti v Boh. dolino. Zapomnite si to Bohinjec in obratno najte pri prihodnjih volitvah.

VRANSKO. Začetkom letošnje zimске sezone so si nadeli tukajšnji krogi nalogo, gojiti in priučiti se sedanje moderne ples, ki se goje tačasno po vseh večjih mestih, v pravem spoznanju, da more znanje teh plesov nuditi v estetičnem in družabno - kulturnem oziru res dokaj lepega, pod pogojem seveda, da se v poštev prihajajoče kretnje in gibe ne izrabljajo v napačnem smislu. Po premostitvi začetnih ovir se je osnovala organizirana plesna šola, ki se je pod marljivim vodstvom plesnega učitelja prof. St. Jurka iz Celja v kratkih zimskih mesecih pridružila vsem modernim plesom. Vransko je nedvomno prvi kraj na deželi v Sloveniji, ki tozadevno ni hotel zaostati za napredujočo družabno kulturo večjih mest. Plesna šola priredi na Svednoloo svoj zaključni venček v vseh gornjih prostorih hotela »Slovans« in sicer pod pokroviteljstvom poštvovalnih narodnih dam gospe dr. Šerkove, Šehaverjeve in not. Presečnikove. Vabila so se že pričela razpošiljati.

ST. VID PRI STICNI. V dopisu šol. vodstva St. Vid pri Sticni z dne 15. jan. je pomotoma izostalo ime g. Gabrijele Zorca, ki je napravil otrokom ševlje brezplačno in dal brezplačno tudi vse dodatke k usnju.

ARTICE PRI BREZICAH. Blizajo se zopet občinske volitve in s tem seveda tudi vedno večje skrbi našega klerikalnega županskega kandidata Josipa Cerjaka. Pri zadnjih volitvah je temeljito ponesrečil s svojo kandidaturo, enaka usoda ga čaka tudi sedaj. Za to bomo poskrbeli že volilci sami. Podobno razočaranje čaka tudi njegovega zvestega adjutanta Franceta Glogovskega, ki se silno trudi, da bi prišel tudi on med občinske očete. Rešilo jih ne bo niti pobiranje podpisov niti zbiranje dinarjev.

SEMIC. Sokol Semič priredi dne 27. januarja veselico v prostorih br. J. Marelleta v Gradcu z igro v treh dejanjih »Ploha«. Začetek ob 7. uri zvečer. Vabijo se vsi prijatelji Sokola na mnogobrojni obisk; tudi iz Metlike in Črnomlja je železniška zveza ugodna. Kdor se bože razvedriti in pozabiti dnevnega gorje, najde to v polni meri v prelepem Gradcu.

Porušenje ostankov stare splitske školije.

Požar, ki je te dni v Splitu uničil »staro školišo«, je rešil spor, ki je v Splitu vladal o tem, ali naj se ta zgradba ohrani kot zgodovinski spomenik ali da naj se poruši v svrhu ureditve okolice Dioklecijanovega mavzoleja. Sedanje splitske stolne cerkve. Prvo mnenje je zastopal znani splitski arheolog don Fr. Bulić, drugo pa večina meščanstva, ki je povdarjalo, da je Split že itak preploh starejših poslopj, ki so večje važnosti kakor »stara školiša«. Zdal se je osnovala posebna komisija strokovnjakov arheologov, ki je zaključila, da se ostanki »stare školiše« popolnoma porušijo, in tako je zadeva prešla z dnevnega reda.

Zagrebski želodec

(Nekaj zagrebške statistike.)

Ta zagrebški želodec porabi pri srednjem človeku tri četrtine dohodkov, pri revnejšem človeku tudi štiri petine in zagrebška občina dobi od njega skoraj polovico svojih dohodkov.

In vsako leto porabi zagrebški želodec več. To se vidi iz statističnih podatkov zagrebškega užitniškega urada, objavljenih v listih. Lansko leto je znašal zagrebški konzum: 2040 vagonov ali 20 milijonov 400 tisoč kg moka, od raznih vrst mesa se je pa pojedlo: goveda 28.600 kosov, telet 49.799, svinj nad 30 kg 24.570, svinj izpod 30 kg 11.544, jagnjet 7540, konj 357. To je bilo zaklano v Zagrebu, uvoženo je pa bilo 2.030.385 kg posušenega mesa, 545.888 kg svežega mesa in 438.232 kg masti.

V prejšnjih dveh letih je bila ta množina povzročila živili veliko manjša. Moke se je lani porabilo za celih 340 vagonov več kot n. pr. l. 1921. Se večja pa je bila razlika pri masti. L. 1921. se je še porabilo samo 117.815 kg. l. 1923 pa že 438.232 kg!

Tudi alkohola se je veliko popilo. V lanskem letu vina 69.300 hl, piva 36.095 hl, žganja 6450 hl, likerja 588 hl, šampanjca 16.794 steklenice po 7/10 l. Tudi glede alkohola je napredek prečesen in l. 1923 se je vsega veliko več popilo kot v prejšnjih dveh letih.

Seveda, številke rastejo vsako leto v veliki meri tudi zato, ker se množi prebivalstvo z doseljevanjem.

Zanimivo je, da se šampanjca vedno manj proda. Od skoraj 37.000 steklenic v l. 1921. je padlo število v l. 1922 9000 in l. 1923. za nadaljnjih 11.000 steklenic, t. j. od l. 1921. do l. 1923. za celih 56 odstotkov. To se razlaga s tem, da onih

elementov, ki so pili šampanjec, ni več toliko, kot jih je bilo v prvih letih po prevratu. Konzum vina je narasel v l. 1922. za nekaj preko 10 odstotkov, leta 1923. pa za okoli 8 odstotkov.

Zanimive številke. Bilo bi želeli, da se tudi v Ljubljani objavijo statistični podatki o konzumu.

Moderni Ahasver

Ljubljana, 22. januarja.

Kdo vé, kateri veter ga je prinesel v mesto nazaj. Mož je star že 54 let in je bil že nič manj kakor 20krat kaznovan. Ko se je zadnjič po prepovedanem povratku vrnil v naše mesto, je razlagal po gostilnah, in tiči vendar v paragrafi strahovita krivica. Ima svojo pamet in pozna tudi paragrafe, pa si ne priznava nobenega greha. Vsa njegova dejanja niso vredna niti ene kazni, katero je moral osedeti.

Sedaj, ko ga je minula želja po romanju od kraja do kraja, si je začel videti zopet Ljubljano. Izposloval si je vstop v mesto, menda ob dolenski mitnici. Tam je zavlil v znano gostilno »Pri Čeknovarju«, kjer si je malo prišel privožu, nato pa odšel po vijugasti ulici naprej, ne glede na to, ob katerem oglu se konča ta ali ona ulica. Niti zavedal se ni in že je bil v Vodmatu. Tam se je nekoliko pozabaval, ker pa mu podnebje ni preveč ugajalo, je krenil proti Šiški. Tj. je našel svoje veselje in radost. Klub svoji starosti je očaral starejšo vdovo. Dvoril ji je po vseh pravilih modernega dvorjenja in zabil ž njo zadnje novce. V obupnem razpoloženju je krenil nato na Glince, torej čisto v drugo stran in se oglasil v staroznani gostilni »Pri Prnatu«. V svesti si poslednjega razočaranja z žen-

Kulturni pregled

Odmev naše kulture v Parizu

Stalni dopisnik pariškega literarnega in umetnostnega dnevnika »Comœdia«, dr. Pavel Karlin, poroča redno o vseh naših kulturnih, umetnostnih in gledaliških pojavih nepristransko, informativno. Omenjeni dnevnik je eden največjih pariških časopisov in se peča le s kulturnimi, nepolitičnimi dogodki ter pri naša obenem izvrstne ilustracije.

V številki 4040 z dne 9. januarja t. l. najdemo članek dr. Karlina pod naslovom: »Glediško in intelektualno gibanje v Jugoslaviji«. V tem članku se peča avtor najprvo z gledališčem in piše o uprizoritvi Milčinskega narodne igre »Mogočnega prstana« takole:

»V Ljubljani se uprizarja z velikim uspehom slovenska noviteta, narodna dramatska pripoved »Mogočni prstan« g. Franja Milčinskega s scenično glasbo g. Viktorja Parme in pantomino. Avtor, najboljši slovenski sodobni humorist, je poživil delo z izvrstnim humorjem. Izredno živahno dejanje je podprl z briljantno satiro, ki ironizira dejanje in nehanje preveč demokratičnega vladarja in podčrtava smešnost in perfidnost nemške gospe Bröselteig, ki se je bila slabo prilagodila slovenskemu življu. Koncem konca vsemogočna ljubezen promaga vse težave in izbrlje vse zmote. Izmed igralcev naj navedem posebno go. Šaričev, g. Lipaha, Drenovec in Pečka. Režija g. Danila naj bi bila eksaktnost in slalajka.

Vsakdanja tragi-komedija »Nju« (Anjuška) od Ostopa Dimova, dobro znanega ruskega avtorja, se peča s psihološko težko izpriljivo žensko, ljubeznijo in z družinskimi življenjem. Delo je imelo velik uspeh, h kateremu so mnogo pripomogli g. Putjata in Rogoz ter ga. Šaričeva. Vsi so igrali naravno in ganljivo. »Ljubezen«, »Judit« in »Hedda Gabler« izpopolnjujejo repertoar tega meseca.

Opera daje sedaj novo zgodovinsko muzikalno dramo »Gospodstvi sen« skladatelja Rista Savina. Delo je inspirirano po Wagnerju in njegovi šoli. Precej nerodni libreto je povzel iz najbolj bliščede dobe naše narodne zgodovine, iz dobe naših koroških vojvod. Izreden pevec je g. Betetto, ki je v tej operi predstavljal dušo slovenske koroške zemlje. Njegov glas je močan in gibek, njegova vokalizacija in muzikalnost sta izborni, njegova igra dovršena. Naj navedem še g. Sowliskega, Riga in Debeva ter g. Lewandovskega, Borovo in Rewiczevo. Orkester je spretno vodil g. Balatka.

Opera »Notredame« od P. Schmidta, po romanu V. Hugoja (kapelnik g. Matičič, pevec g. Cvejič, Kovač, Zathay in ga. Thalerjeva) je dosegla je neznaten uspeh. Šestvoti režiji je manjkalo točnosti v lokalni in časovni zabarvanosti. »Mignon«, »Tosca«, »Aida« in »Zrinski« vedno polnijo gledališče.

Dne 28. novembra 1923 je prinesla »Comœdia« o uprizoritvi francoske komedije »Osme žene« sledečo poročilo izpod peresa istega dopisnika:

»Po klasično resnih dramah »Judith«, »Gospel z morja« in slovenski noviteti »Azazel« avtorja Ivana Preglja in pa po stari dolgočasni dunajski farsi »Danes bomo tiči« se uprizarja sedaj prava komedija polna sodobnega življenja in modernega duha: »Osma žena« avtorja A. Savolra, ki jo je prevedel v slovenski jezik g. F. Šturm in uprizoril g. Boris Putjata.

Komedija je dosegla že pri premijeri velik uspeh zbog svojega izredno zanimivega dejanja, gladko tekočega in živahnega dialoga, ki je poln globokega spoznanja modernega družabnega življenja in sentenc, širokih čustvenih prizorov, blestečih dvoplov ter lahkega in ubranega, a vedno živahnega dejanja in izbornega razvoja značajev.

Pa je bila tudi igrana kakor se spodobi. Predvsem moram pohvaliti go. Nablocko, ki je igrala delikatno vlogo Monne. Polna gibke in nežne finese in skorda krute ironije, se je odlikovala z izredno naravno igro in živahnostjo.

Američana Browne je g. Putjata prav tipično predstavljal. Prebogati, sila moderen človek, ki smatra žensko le za igravo svoje despotke in muhaste volje in svojih milijonov, na koncu pa vendar podleže zvitemu načrtu in zapeljivosti žene, ki ni takšna, kot jih je bilo prejšnj sedem.

Mladega Huberta je skrbno in vestno kreiral g. Rogoz. Prizor v budoaru Monne, kjer mu vino malo preveč stopi v glavo, je izzval v polni dvorani pravcati vihar smeha.

Ostali (g. Georg mark, Matard, Lucienne itd.) so vestno izpolnili svojo dolžnost in so vsak po svoji moči pripomogli do popolnega uspeha komedije. Na kratko: Bil je lep večer.

V drugem odstavku se dopisnik spomni-

nja petdesetletnice našega slavnega rojaka prof. Josipa Plemelja in nakratko očrta njegov sloves ter pomen za matematično delo. Pododstavek o Ivanu Cankarju seznanja čitatelje z našim največjim slovstvenikom in z njegovimi deli. Nadalje so navedeni nekateri prevodi iz francoske književnosti, ki so zadnji čas prišli na naš književni trg, tako bleščeci Župančičev prevod Rostandovega Cyrana de Bergeraca, Jarčeve Civilizacije, dalje Pretnarjeve Verne duše v vcih, Debeljakov Til Ulenspiegel itd. — Članek krasi slike prof. Plemelja, Ivana Cankarja in ljubljanske opere, ki jih je narisal akademski slikar Mirko Šubic.

V posebnem članku o glasbi poroča dr. Karlin o dr. Rigovem koncertu in navaja njegov spored ter posebno omenja Lajovčev pesem Starca in Škerjančev Vizioj kot bisere slovenske umetne pesmi. Dalje poroča v zvezi s svojimi, prej izšlimi članki v Comœdiji in najstarejšem francoskem glasbenem tedniku »Le Ménestrel« o koncertih in novejših skladbah naših skladateljev ter o izvajanjih novih slovenskih kompozicij; med drugimi pohvalno omenja slajno uspehi Zikov koncert, pianistovski večer g. Noča, koncert francoskih pesmi itd.

Z ozirom na eminentno važnost takšne propagande v tuji moramo biti dr. Karlinu hvaležni, da se je lotil tega požrtvovalnega posla in tako seznanja francosko javnost z našim kulturnim in umetnostnim pokretom.

Operne predstave v Splitu. V splitskem narodnem gledališču se pojeta sedaj operi »Evgenij Onjegin« in »Traviata« ter opereta »Pri treh mladenkah«.

Premiera hrvatske drame v Zagrebu. V zagrebškem dramskem gledališču se vrši danes v sredo premiera izvrstne do-

mače drame »Majstorica Ruža«, ki jo je napisal pisatelj Josip Ivakić.

Zlati čas Straussove glasbene muze. Pravico do uprizoritve najnovejšo Richard Straussove opere »Intermezzo« si je pridobil neki dunajski finančni konzorcij, ki jo plačal v ta namen 50 tisoč dolarov odkupne. V Avstriji je vredno biti produktiven glasbenik; tam kompozitista vsaj gmetno odškodujejo.

Otvoritev Reinhardtovega gledališča na Dunaju. Dne 20. januarja se je na Dunaju otvorilo Reinhardtovo gledališče s predstavo Grillparzerjevega dela »Traum im Leben«. Kot druga predstava je predvideno neko Schillerjevo delo.

Repertoar milanske »Scale«. V milanski »Scale« se poje sedaj Straussova opera »Salome« ter enodejanka »Gianni Stiochi« od Puccinija. Dalje se dajeja Verdijsva »Traviata« in Gluckov »Orfej«.

Ljubljanska drama.

Sreda, 23.: »Hamlet«. D. Četrtek, 24.: »Othello«. P. Petek, 25.: Zaprt.

Sobota, 26.: »Golobček«. A. Nedelja, 27. ob 3.: »Mogočni prstan«. Izv. Ob 8.: »Osma žena«. Izv. Ponedeljek, 28.: »Hamlet«. C.

Ljubljanska opera.

Sreda, 23.: »Suzanina tajnost, Mozart in S. »Hrl, Gianni Schicchi«. E. Četrtek, 24.: Zaprt. (Generalna vaja).

Petek, 25.: »Traviata«. Izven. Gostuje ga. Wesel-Polla.

Sobota, 26.: »Aida«. P. Nedelja, 27.: »Traviata«. Izv. Ponedeljek, 28.: Zaprt.

Mariiborsko gledališče.

Sreda, 23.: »La Boheme«. E. Četrtek, 24.: »Pri treh mladenkah«. D.

Domače vesti

* **Nov dnevnik v Beogradu.** V kratkem začne v Beogradu izhajati nov dnevnik z naslovom «Beograd». Bavi se bo poglavitno s političnimi in socialnimi vprašanji.

* **Za Primorce** — jugoslovenske državljane. Društvo «Soča» v Ljubljani se je po svojem predsedniku dr. D. Pucu obrnilo s prošnjo na g. ministra zunanjih zadev dr. Nišiča in g. dr. Rybafa, naj ob priliki pregovorov z Italijo ne pozabijo na vprašanje vojne odškodnine za one Primorce, ki so postali jugoslovenski državljani.

* **Ratifikacija mednarodne avto-konvencije.** Leta 1909. je bila sklenjena mednarodna avto-konvencija, katere naša država doslej še ni ratificirala. Da se našim državljanom, ki bi hoteli z avtomobilom preko meje, ne bodo delale neprilike, je sedaj tudi naša vlada ratificirala to konvencijo.

* **Odmera predurjenosti uradništva.** Prejeli smo: Po odloku generalne direkcije državnega računovodstva z dne 19. januarja 1924. je pri odmeri predurjenosti smatrati za višje uradnike vse uradnike od višjega VII. činovnega razreda navzgor, ostale pa za nižje.

* **Olažave za vojnike na železnici.** Ministrstvo zaobračaja je odredilo, da se olažave za vojnike članov posameznih društev v vrhu udeležbe na običnih zborih in kongresih smejo dovoliti samo enkrat na leto.

* **Državna razredna loterija** je imela v drugi polovici lanskega leta 2.980.000 dinarjev čistega dobička. Vsota se bo porabila v prvi vrsti za pospeševanje poljedelstva, živinoreje, kmetijskega zadrugništva ter domače trgovine in industrije. Dajala pa se bodo iz tega fonda manjša posojila tudi siromašnim obrtnikom in poljedelcem.

* **Polnočno izrežljiva šola.** Strokovni svet v ministruvstvu pošte in brozave je predvčeršnjim razpravljal o poštno-brojavni šoli v Beogradu, ki je bila doslej provizorična. Sklenilo se je, da postane ta šola stalna institucija. Studij bo trajal dve leti. Sprejemali se bodo kandidati, ki so dovršili vsaj šest razredov gimnazije.

* **Macedonski tobak** za Čehoslovako. V Ljubljani prispejo te dni delegati Čehoslovaške uprave monopolov, ki prevzamejo večjo količino macedonskega tobaka. Naša uprava monopolov je s čehoslovaško upravo sklenila pogodbo za prodajo 200.000 kilogramov macedonskega tobaka, ki se nahaja v Ljubljani. Nebo monopolosko upravo bo pri izročitvi tobaka zastopal šef oddelka za kulturo tobaka Hugon Dover.

* **Rojstni dan redoljuba dr. Turnerja.** V nedeljo je slavil nestor mariborskih Slovencev g. dr. Pavel Turner svoj 68. rojstni dan.

* **Izprememba v državni službi.** Ministrstvo pravde je imenoval deželno sodnega svetnika dr. Pavla Skaberneta za namestnika predsednika obrtnega sodišča v Ljubljani. — Dr. Reinhold Kerschbaumer, tajnik pri ljubljanski gradbeni direkciji, je odpuščen iz državne službe. — Poslovodja tobačne tovarne v Ljubljani Fran Gorjup je trajno upokojen.

* **Izpit z železniško opravilnice** sta napravili dne 19. t. m. v Ljubljani gospodinja Ljilka Bervarjeva iz Celja in Jostina Zupančiča iz Laškega. Nastavljeni sta začasno na celjskem kolodvoru.

* **Smrtina kosa.** Včeraj popoldne je umrla v Rudniku pri Ljubljani v starosti 44 let ga. Minka Jabačin, roj. Boljar, soproga ga. Jožka Jabačina, trgovca v Rudniku. V Trzinu je umrla včeraj po dolgi bolezni gdč. Vali Engelsberger. Pogreb bo danes ob 4. popoldne. Blag jima spomin, žalostnim naše iskreno sožalje!

* **Iz «Uradnega lista».** «Uradni list» objavlja v včerajšnji številki odločbo o sprejemanju v začasno službo, o postavljanju na položaje, o prestopu službe in o premeščenju vseh uslužbencev v resortu ministrstva za narodno zdravje; nadalje odločbo glede osebnih in materialnih izdatkov pri sanitarnih napravah in uradnih ter naredbo velikega župana mariborske oblasti o pobiranju 357. odst. občinske doličade na državno trošarino od vina in vinskega mošta v Celju, o pobiranju kanaleke pristojbine istotam in končno o pobiranju občinske davščine na vozila v Celju.

* **Železniška nesreča v Hercegovini.** — Blizu postaje Lisitšci na mostarski progi se je zrušila na progo velika plast kamena. Tovorni vlak, ki je vozil proti Zeleniki, je bil v kritičnem trenutku ravno na mestu nesreče. Kamenje je prevrnilo lokomotivo in štiri vagona, ki so teško poškodovani. Od železniškega oboja ni nikdo ponesrečil.

* **Parna žaga v Opatiji pogorela.** Kakor javljajo iz Beograda, je v Opatiji do tal pogorela velika parna žaga, last industrijskega Amona. Škoda se cení na dva milijona dinarjev. Žaga ni bila zavarovana proti požaru.

* **Samomor preparandistke.** V Pakracu si je 18letna Marica Starek, hčerka bogatega posestnika iz Prekopacke in gojenka II. letnika učiteljskega v Pakracu, prošli petek pognala kroglo v glavo. Radi nesrečne ljubezni! Zaljubila se je v svojega sošolca, čemur je njeni strogi oče začel uasprotovati. Tragični slučaj ugledne in

lepe devotke je v Pakracu vzbudil splošno sožalje, kar je dokazal velik pogreb. * **Požar v Šibeniku.** Ponoči 15. t. m. je v Šibeniku izbruhnil velik požar v hiši Petra Papo. Trinadstropna hiša je pogorela do tal. Vojstvo in požarna bramba je z največjo smelostjo rešila deco stanovančev. Škoda je velika, ker je zgorel ves inventar.

* **Samomor neznane ženske.** Na Maklinski cesti v Zagrebu se je v ponedeljek zjutraj vrgla neznana ženska pod tramvaj, ki je truplo popolnoma raztrgal, tako da ni mogoče dognati identitete. Domneva se, da je samomorilka iz domače meščanske rodbine.

* **Smrti vled električne struje.** Elektromonter zagrebške elektrarne Rudolf Kostler je imel predvčeršnjim pri transformatorju izmeriti moč električne struje. Pri tem ga je zajela struja 5000 voltov ter ga zrušila na tla. Zdravnik dr. Borčić je poskušal, da ga z umetnim dihanjem spravi zopet k živosti. A brez uspeha. Truplo so prepeljali v prosekuro.

* **Avtomobilska nesreča.** Pri Vrhovcu v zagrebški okolici se je predvčeršnjim pripetila težka avtomobilska nesreča. Avto, v katerem sta sedeli dve gospe, se je zaletel v brzjavni drog ter se prevrnil, pokrivši obe gospe. Ena je imela srečo in se jej ni zgodilo nič hudega, druga pa je dobila težke notranje poškodbe. Tudi šoferju se ni ničesar zgodilo. Težko ranjena je Anka Držić, stara 27 let. Prepeljali so jo v bolnico.

* **Altera kapitana Carliera.** Preiskava proti francoskemu kapitanu Carlieru, ki je osumljen, da je v Beogradu umoril švicarskega trgovca Isellija, je sedaj končana in je bil Carlier že izročen sodišču. Preiskava pa ni mogla dognati, ali je imel umor političen motiv ter se v tej zadevi pričakuje odgovor švicarske oblasti. Carlier se bo moral zagovarjati za dva zločina: zastrupljanje in poskušani umor. Njegova krivda je dokazana po pritaht in po kemični analizi.

* **Društvo prijateljev humanistične gimnazije** vabi vse člane in prijatelje na redni občni zbor, ki se bo vršil 31. januarja ob 4. popoldne v posvetovalnici I. drž. gimnazije v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo odbora. 2.) Volitev novega odbora. 3.) Služajnosti. Odbor.

Mleko.

Zdržena mlekarne, Vojška ulica, nasproti belgijske vojašnice, sprejemajo zopet in to do 15. februarja nove abonente za mleko, ki se dostavlja z vozni dnevno na dom in to v poljubni množini. Garantira se za popolnoma sveže, čisto, pasteurizirano mleko s približno 35% tölence. Naroča se lahko tudi telefonično, št. 446.

Iz Ljubljane

u— **Seja ljubljanskega občinskega sveta.** Po daljšem presledku se vrši jutri zvečer zopet redna javna seja ljubljanskega občinskega sveta. Glavna točka dnevnega reda je proračun mestnega zaklada za leto 1924. ter proračuni fondov, katere upravlja mestna občina. Na dnevnem redu so med drugim še poročila: o projektu mestne elektrarne na Savi; o izpremembi in dopolnitvi službene pragmatike za uslužbence mestne občine; o sklepu šolskega kuratorja glede ukinitve ženske realne reformne gimnazije; o dovolitvi domstne preskrbnine vdovi pesnika Josipa Stritarja ter poročilo glede zvišanja tržnih pristojbin za leto 1924.

u— **Kulukarji na Barju.** V nedeljo so imeli klerikalci shod na ljubljanskem barju ter so protestirali tudi proti kuluku. Barjani so se muzali, ker vedo, da imajo kuluk baš tudi klerikalci na svoji kosmatni vesti. Kakor so farbari s kulukom, tako so jih tudi z mestnim gospodarstvom. Priporočevali so, kako imenitno bi bilo, če bi bil na Barje speljan ljubljanski vodovod in kako dobro bi bilo, če bi Barjanom svetila mestna elektrika, niso pa seveda povedali, da Barjani teh dobrot od klerikalcev nikdar ne bodo deležni. G. Pirc je hvalil tudi poklicno gasilstvo, pa so ga Barjani opomnili, kako so pri zadnjem požaru na Barju poklicni strokovnjaki iskali okoli pogršiča — hidrantel Zelo velik interes je bil med zborovalci SLS na Barju za študijsko in strokovno usposobljenost klerikalnih in drugih veličin, ki po odloku pokrajinske uprave ne morejo biti od magistrata nameščeni. Najbolj se je odlikoval od vseh govornikov G. Pirc, ki je povdarjal kako velike uspehe ima za ureditev mestnih financ sedanja klerikalna večina. Pozabil je le na mestni, od njega polomljen avto ter na pajka, ki neprestano prede po praznih mestnih blaginjah. Da se pa Barjanom danes pod klerikalnim režimom boljše godi kot nekdanj so pa navzoči itak že vedeli in jim kulukarjem tega ni bilo treba še posebej povdarjati.

u— **Demonstracije obrtniških vajencev.** Včeraj zvečer so hoteli gojenci obrtno-nadaljevalnih šol prirediti pred Mestnim domom shod, da protestirajo proti temu, da morajo namesto države mojstri sami plačevati za njihov pouk prispevek v znesku 50 Din. Policija je shod prepovedala in demonstrante, ki se niso hoteli takoj raziti, razgnala. — Demonstracija je nekoliko veljala tudi mestnemu zastopu ljubljanskemu, čegar naloga je preskrbeti brezplačen pouk za obrtne vajence. Sodgovoren in skrivni da morajo vajenci javno demonstrirati radi obrtnice šole je tudi g. Lemež, ki je

se do včeraj sedel v večini občinskega sveta in ki ima menda tudi še danes toliko vpliva, da bi lahko socialističnega župana prisilil, da da uideči se mladini to, kar ji gre. Ako pa so komunisti pogladi mladež na cesto in v demonstracije, to le dokazuje, da jim ni za njene interese, marveč le za demagogijo in zlorabo obrtnega naraščanja v komunistične svrhe. Zal, da plačujejo račun za to brezvestnost zapeljani mladenci.

u— **K sobotnemu slovanskemu večeru** akad. društva Jadran nam še poročajo: Obisk je bil naravnost ogromen in priča kako baš ta redna vsakoletna prireditev našega naprednega dijaštva stopa v prvo vrsto ljubljanskih družabnih dogodkov. Da se je večer tako sijajno obnesel, za to gre v prvi vrsti zahvala onim damam, ki so z ljubeznivo požrtvovalnostjo oskrbovale okusno okrasene sotoke. So to predvsem gospe Platnerjeva, Cafazurova, stavb. Cernetova, Hedžetova, Jeranova, Koritnikova, Mašerova, prof. Santlova, inž. Štembovova, Zajčeva in Zebalova, ki so z obduovanjavanj vredno vztrajnostjo vršile svojo nalogo ter gospe Pečankova, ki je s prodajo cvetlic mnogo pripomogla k lepemu uspehu večera. Naši akademiki so dvorano lepo okrasili z zelenjem in taptami. Otmen izgled pa je dobil ves aranžman po mnogih krasnih preprogah, ki jih je ljubeznivo stavljal na razpolago večerščec g. Kostevc. Iz vrst številnih gostov se čuje o prireditvi sama pohvala in nič ni pretirano, če rečemo, da je bil Jadranov slovanski večer eden najlepših v letošnjem predpustu, ne le po animiranosti zabave in odličnem nivoju cele prireditve, temveč tudi po njenem cezi in skori demokratičnem značaju.

u— **Predavanje v društvu Pravnih.** — Danes, v sredo bo predaval g. izredni univerzitetni profesor dr. Gjorgje Tasić o predmetu «Meje med odgovornostjo države in uradnikov». Pričetek predavanja ob pol peti uri popoldne v juštni palači, prvo nadstropje, soba 79. Vabijo se društveniki, kakor tudi gostje ki se za predmet zanimajo.

u— **Poskušeni vlom.** V trafiko Frančiške Mervar na Tržaški cesti so poskušali v noči na torek vlomiti ljubitelji tobaka. Ker pa je bila ključavnica premočna in službojuči stražnik preoprezen, so se pravčasno pobeželi, ne da bi napravili kako škodo.

u— **Izredni občni zbor J. n. a. d. «Jadran»** se vrši v četrtek dne 24. januarja ob 20. uri v društveni čitalnici s sledečim dnevnim redom: 1. Razmerje društva do političnih akad. klubov. 2. Služajnosti. Odbor.

Iz Celja

e— **Poročilo se je v Celju** g. Franjo Leskovek, knjigotrovec, z gdč. Vido Savernik, pošto uradnico v Celju.

e— **Večja tatvina pri trdnici Rakuseh v Celju.** V skladišču in v trgovini z železnimi trdnici Rakuseh so že dobri dve leti izgnavale manjše stvari, ne da bi se moglo ugotoviti, kdo je storilec. Te dni pa se je poltelji posrečilo izslediti umotvila v osebi trgovskega pomočnika Franca Hriberškega, ki je ukradene stvari oddajal kovaškemu pomočniku Jos. Velunšku v razprodajo. Pod ključem je nadalje še koval Mat. Vukovnik, pri katerem se je našlo razno ukradeno kovaško orodje. Ta sicer trdi, da je stvari nevede za tatvino kupil od Velunškega. Škoda, ki jo trpi trdnica, je že sedaj ugotovljena na okoli 4000 Din.

e— **Novo skladišče za žitnice** otvori v Celju po dovoljenju uprave drž. monopolne ruška tovarnice žitice.

Iz Maribora

a— **Mariborske volitve v civilno komisijo.** G. Strehar, najemnik kavarne Central v Mariboru, nas prosi, naj k včerajšnji notici o volitvah v civilno komisijo pojasnimo, da ga je kavarar radikal g. Klešč brez njegove vednosti in privoljenja dal na kandidatsko listo kot namestnika. Za svoje kandidiranje je zvedel šele minolo soboto zvečer in je takoj telefoniral g. Klešču, da ga zbrise s kandidatske liste. G. Strehar itak ni bil niti v volilnem imeniku in je torej Kleščeva kandidatska lista celo neveljavna.

a— **Svetosavska proslava v Mariboru.** Mariborska pravoslavna občina priredi v nedeljo 27. t. m. svetosavsko proslavo i zabavo v korist sezidanja pravoslavne cerkve. Dopoldne se bo vršila v Götzovi dvorani običajna krstna slava za šolsko mladino pravoslavne vere. Na sporedu dopoldanske proslave je sečenje kolača dijaška deklamacija, apoteoza narodnemu edinstvu v narodnih nošah in obdarovanje gostov. Pri večernem koncertnem delu pa ima prof. Teply slavnosten govor, nakar se bodo vršile godbene in pevске točke, pri katerih sodeluje moški zbor Glasbene Matice in tudi mešani zbor, ki bo zapel Mokranjčev rukovet, ter vojaška godba in virtuozinja ga. Brand-Pelikanova in operna pevka ga. Mitrovičeva. Koncert bo zaključila močena uvertura Čajkovskega «Leto 1812». Po koncertu bo ples.

a— **Mariborski drobiž.** V preteklem tednu izkazuje mestni fizikat sledeče nalezljive bolezni: cripipelas 1, paratifus 1, škrlatinka 10 (2 ozdravela, 1 umrl), norice 2. — Pred frančiškansko cerkvijo je neka Hilda Simovič včeraj tako nevarno padla na ledenem pločniku, da si je zlomila desno nogo pod kolonom. Krivda zadene mestno občino, ki ne posipa pločnikov.

Naročite dnevnik „Jutro“!

Največja, krasna orientalska drama *

Bagdadski berač

v 2 delih - 9 dejanjih

ki se radi velike zanimivosti in napetosti predvaja v enem sporedu

Radi dolžine ogromnega filma

2 urne predstave

ki se vrše

ob 1/2 3., 1/2 7. in 9. uri.

Predprodaja vstopnic:

od 10. do 12. ure dopoldne

in popoldne od 1/2 2. ure dalje.

Cene prostorom samo za ta spored:

Lože I. reda sedež . . . 17 Din Parketni sedež . . . 12 Din
Lože stranske sedež 12 Din Rezerviran prostor . . 10 Din
Balkonski sedež . . . 12 Din I. prostor . . . 7 Din
II. prostor . . . 6 Din.

Sijajne, razkošno opremljene palače, v katerih vidimo haremske krasotice

v razkošnih oblekah. — Beračeva krvna osveta. — Ljubezen mladega kalifa do beračeve hčerke. — Bajne in razkošne dekoracije.

R Med odmorl bodo slav- P
O nemu občinstvu na raz- O
Z polago razne prvovrsne Z
O slaščice in južno sadje, ki O
P se bo nosilo po dvorani R

Ta spored samo 3 dni.

V sredo 23., četrtek 24., petek 25. januarja

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“.

Sodišče

§ **Nepoštено politično sredstvo.** V soboto dne 19. januarja se je zagovarjal pred celjskim okrožnim sodiščem zaradi izsiljevanja Iv. Urek, posestnik iz Globokoga in eden glavnih stebrov «Narodnega Dnevnika». Obtožen je bil, da je pisal dne 29. avg. 1923. Fr. Kenetu, svojemu bivšemu prijatelju in somišljeniku, pismo, v katerem mu preti z ovdabo zaradi tatvine in tihotapstva, ako ne odda mesta gerenta v okr. zastopu, mesta obč. odbornika v Globokem in sploh opusti vsako nadaljnjo javno delovanje. Pri razpravi je Urek priznal, da je pisal pismo, zagovarjal se je pa, da je Kene med vojno po izpovedbi drugih zagrešil očitano mu lovsko tatvino. Nastale govorice je on (Urek) baje hotel spraviti iz sveta na ta način, da je pozval Kene, naj odloži vse javne funkcije. Kene se zagovarja napram tem očitkom, da je bil baje pri neki srni na graščinskem posestvu soudeležen tudi Urek. Sodišče pa je bilo mnenja, da je bila Urekova dolžnost, ovdati neškodno zadevo, ako se je v resnici zagrešila pristojni oblasti, ne pa nastopiti proti izsiljevanju. Vsed tega je obsodilo Ureka na mesec dni zapor in na povrnitev stroškov. Mož spada po svojih političnih zmognostih brezdvomno v vrsto netopirskih velikašev.

§ **Nazadnje je moral moliti še očenáš.** Janez Vehovar, posestnik in Janez Škore, hlapec v Nezbišah pri Rogatu sta imela budo jezo proti 13-letnemu Jos. Češnjaru iz Brestovca, ker je sumil Vehovarja več malih tatvin. Napočil je dan maščevanja, ko je prišel deček dne 1. sept. 1923. mimo Vehovarjeve hiše. Na Vehovarjev ukaz ga je Škore ujel, prijel za vrat, držal za usta, ga suval s pestjo, nato pa zavlekel v hlev, kjer ga je Vehovar še nadalje obdelaval, nato mu pa zvezal roke na hrbet ter ga privezal k jaslim. Ko mu je kon-

čno naštel še več udarcev s kolom in s šibo na golo zadnjico, je moral v zahvalo še odmoliti očenaš. Suroveža sta stala v soboto dne 19. jan. vled nastilva pred celjskim okrožnim sodiščem ter je bil obsojen Vehovar na 14 dni, Škore pa na 10 dni zapora.

§ **Zivahni čevljarček.** Dva sovaščana se kar nista mogla razumeti — kadar koli sta se videla, sta si že bila v lašeh. In zgodilo se je, da je bil vled nek neareže poklican v čevljarjevo hišo njegov zagrižen neprijatelj. Kakor hitro sta se ugledala, sta se začela dražiti. Sprva je šlo vse še precej gladko — in posetnik je odšel. Medtem pa si je čevljarček podnetil korajžjo in ko se je sovrtažnik vrnil, sta se spopadla resneje. Ze osemkrat kaznovani čevljar si je pomagal z nožem in narahlo poščegetal nasprotnika po rebrih in po roki, tako da je bil možakar 20 dni za delo nesposoben. Čevljar se je včeraj brez uspeha izgovarjal pred ljubljanskim deželnim sodiščem, ki ga je vled njegove tempe ramentnosti obsodilo na 14 dni zapora.

§ **Spet te cene!** Koliko stane kg prekajene slanine? To je bilo glavno vprašanje razprave proti mesarici R. P., ki je v novembru 1923. prodajala slanino, baje predrago. Dražilji kupec je zagledal na stojnici napis: slanina 45 Din (moralo bi stati menda 45 — 50 Din, pa so «otroci» zbrislali drugo ceno, pravi obtoženka) in je hitel kupovat za tako neznočno ceno. Veliko pa je bilo seveda njegovo presenečenje, ko mu je mesarica zaračunala po tarifu 50 Din. Pri tožbi se je na ljubljansko sodišče, toda uboga mesarica, ki itak nima nobenega zaslužka pri slanini, je bila oproščena s ozirom na izjavo izvedence, ki je smatral zahtevano ceno za primerno.

Lastnik in izdajatelj Konzorci «Jutra»
Odgovorni urednik Pr. Brozovič
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Vremensko poročilo

Ljubljana 22. januarja 1924.

Ljubljana 806 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	769.8	0.0	brevetna jug. vzh.	megla oblačno	—
Ljubljana .	14.	768.6	0.7			—
Ljubljana .	21.	767.1	0.4			—
Zagreb . .	7.	767.6	-1.0	jug	megla oblačno	2.0
Beograd .	7.	766.8	-1.0	brevetna sever		1.0
Dunaj . .	7.	767.6	2.0			0.1
Praga . .	7.	767.4	0.0	sev. vzh.		2.0
Incmost .	7.	768.1	0.0	brevetna		1.0

V Ljubljani barometer višji temper. nižja.

Solnce vzhaja ob 7.36, zahaja ob 16.48

Dunajsko vremensko poročilo, 22. t. m.: Davl je bilo v dolinah severno Alp še nekaj stopinj nad ničlo. Na Stajerskem in Koroškem je zjutraj nekoliko zmrazilo, V. telku dneva je temperatura padla. Zvečer je bila že pod ničlo. Na povered za 23. t. m.: Spremenljivo, nekoliko oblačno. Znižanje temperature. Mraz to vreme.

Iz življenja in sveta

Berlinsko pismo

Silvester na ulici. — Predpust in plesne toalete. — Simpatični film.

Sredi januarja 1924.

Rad bi vam povedal kaj o berlinskem Silvestru, a bojim se, da bo že malo kasno. Saj je spomin na Silvestrovanje gotovo že tudi v Ljubljani enakou tounil v predpustnem trušku kakor tu v Berlinu. Spominjamo se ga najbrž edino še jugoslovanski dijaki, ki sedaj pač vemo, da smo v predpustu, vidimo njegove odmeve po reklamnih kioskih in časopisju, uživati in praznovati pa ga ne moremo, deloma ker nimamo pravih slikov z berlinskim prebivalstvom, največ pa seveda, ker nam tega ne dopuščajo blaginje. Silvester pa je bil dostopen tudi za nas, saj se je odigrala njegova proslava največ na ulici, kjer seveda ni bilo vstopnine. Po glavnih prometnih žilah mesta je vrvalo življenje, kakršnega celo v volemestih izredno redko vidimo. Na stotisoče ljudi se je gnetlo po bajno razsvetljenih ulicah med čarobnimi dragocenimi izložbami, ki so žarele v svitu elektrike. Bilo nam je, kakor da čitamo roman ali gledamo film. Po zraku so frčali konfeti, barvasti papirni trakovi; vseprošen vrisk in smeh, prepevanje, rakote — veselo razposajeno življenje, da človek ne more pomisliti, kako je kaj takega mogoče v mestu, o katerem gre po svetu glas, da stoji na robu propada.

Predpust stoji seveda tudi v Berlinu v znamenju plesa. Časopisi in reklamni stolpi so polni vabil, a vstopnina je ogromna, drugi priveški pa znesejo še več. Če si še tako skromen, pod 300 Din naše valute si ne moreš ogledati take prireditve. Ker me je pa vendar mikalo, sem se odločil tudi za to žrtvo in si s par tovariši ogledal dve taki zabavi. Moram pa reči, da nisem prišel na svoj račun. Mislim, da ljubljanski plesi ne zaostajajo dosti ali pa nič za tukajšnjimi. Ko bi se bolj spoznal na modo, bi morda lahko »Jutrovim« čitateljem v tem oziru napisal kaj zanimivega, pa sem promalo izvedenca v tej branji. Opažil pa sem vendar, da polagoma izgineva ona ozka in dolga »suba« moda, ki je v začetku zime še skoro izključno dominirala. Toalete so zopet nekako zvončasto prikrojene in telo ni več tako tesno uklenjeno v obleko kakor prej. Razmeroma največ toalet sem videl iz brokata z zlatimi ali srebrnimi vezinami na živordeči podlagi. Tudi črna moda se še vedno drži, čeprav je že precej stara. Zelo rade imajo Berlinčanke tudi stileke obleke po vzorih rokokoja ali »Alt-Wiena«. In še nekaj smo konstatirali s tovariši, za kar pa seveda ne morem prevzeti garancije, ker je morda vplivala na našo sodbo naša narodna samoljubnost. Vsi smo bili soglasno mnenja, da se Berlinčanke ne morejo ponašati s posebnim finim »šikom« in da v tem oziru naše jugoslovanske gospe in gospodične prav nič ne zaostajajo za njimi. Zagrebški kolega Milan je celo fanatično trdil, da se lahko vse Berlinčanke skrivajo pred Zagrebčankami, ki da se znajo veliko bolj okusno oblačiti in nositi kakor sloer domišljave, a okorne Nemke.

Te dni sem bil tudi v kinu. In veste, kaj me je zvalobilo notri? Na velikih plakatih sem videl, da igrajo kar v par tucatih nov film, ki ga proslavljajo listi — ne vem ali plačano, ali ne — kot pravo filmsko remek-delo: »Blagajna velikega vojvode«. Bral sem svoj čas ta roman v »Jutru«, pa sem si ravno zato hotel ogledati tudi film. In reči moram, da sem bil svojega sklepa zelo vesel. Film je namreč posnet v naši Dalmaciji in je poln krasnih slik z jadranskega obrežja in jadranskih otokov. Tudi Split in Trogir se nam kaže v tako lepem posmet-

kih, da mi je srce igralo od veselja. Celo ena naša torpedovka je sodelovala in oddelale našega vojaštva. In malo je manjkalo, da nisem planil kvišku in zaklical vzradošeno »Zdravost!« ko sem v službojočem častniku spoznal znanega mi Ljubljana. In ko sem gledal naše mornarje v snežnobelih uniformah, se mi je smejalo srce in ponosen sem bil na našo mornarico, dasi je neznatna in za enkrat še nizna lahorik. Najraje bi bil vsem na okoli taktil, da sem Jugosloven in da so ti krasni dečki naši, moji bratje in vojaki. — Sigurno pride film prej ali slej tudi v Ljubljano in takrat si ga bodo brez dvoma ogledali vsi oni tisoči, ki so z naslodo čitali svoj čas »Jutrov« roman. — ou —

Dve tragični nesreči v zraku

Skoraj ne mine dan, da ne bi čuli o kakšni zrakoplovni nesreči. Letala so kljub neprestanemu izpopolnjevanju še vedno zelo neopolne naprave. Aparati na zrakoplovih so delikatni in zahtevajo največje pozornosti pri manipulaciji z njimi. Zato zahteva zrakoplovski poklic poleg fizične usposobljenosti tudi neizmerno vztrajnost ter predvsem prisotnost duha. Ako manjka letalcu ta največja vrtilna njegovega poklica, je njegovo lastno življenje v zraku vedno na kocki in usoda letala je izročena dvomljivim rokam.

Tudi najprevidnejši, najdrzejši in najsposobnejši zrakoplovci postanejo na koncu žrtve svojega poklica. Se že kaj pripeti, da se pri letalu ne ujema vse kakor bi moralo biti. Največ nesreč se zgodi vsled bencina, ki se na zrakoplovih radi najmanjše nepravilnosti lahko vname. Poleg bencina je letalu opasen nasprotnik veter in vihar, ki povzroča zrakoplovom in njihovim vodjem velikokrat hude preglavice. Vsem tem zaprekam mora biti aeropilot vajen ter jih mora obvladati ne da bi dvomil v svoj končni uspeh. Ako mu ena sama malenkost pride na pot, se njegovi načrti razblinijo v nič in usoda njegovega življenja ter usoda zrakoplova sta zapečateni v najkrajšem času.

Italija je pred mesec sklenila izpopolniti svojo zračno mornarico. Zbornica je v ta namen dovolila znatne vsote. Mussolini noče, da bi Italija v splošni tekmi za svetovno nadvlado zaostala, in zato marljivo gradi nove aeroplane in vežba moštvo v letalskem poklicu.

V Malpensi, na severu Italije, se nahaja veliko letališče. Častniki in vojaki se dvigajo v zrak in se urijo v zrakoplovstvu. Pri lepem in ugodnem, pa tudi pri slabem in nepovolnem vremenu se vršijo predpisane vaje. Osobje, ki se jemlje v letalski odsek italijanske armade, se rekrutira iz tehničnih poklicev.

Pred kratkim je bil dodeljen letalskemu vežbališču v Malpensi 27 letni podčastnik Fraticelli. Učil se je manipulacije z letali. Napredovalo je pridno in je dosegel že lepe uspehe. Kakor skora vsak dan, se je hotel tudi 19. januarja popoldne dvigniti v zrak s svojim aparatom. Po kratkem trudu se mu je to posrečilo. Bil je že visoko nad hišami in je napravil par kolobarjev, ko se je naenkrat letalo zavilo v gost oblak dima. Moštvo na vežbališču se je osuplo spogledalo, in v tem hipu je buhnil iz letala silen plamen. Aeroplan je zakrožil v dveh spiralah, iz njega je padla goreča pošast, otepaajoča se z rokami in nogami, in aparat je zgrmel na zemljo. Pristopivši člani tehničnega oddelka so mogli ugotoviti samo to, da je letalo zgorelo in da je priletelo na tla samo železno ogrodje, katerega je požar zvil v eno samo zverženo železno kepo. Fraticelli ni bilo poleg iz goreče pošasti so sklepali, da je podčastnik, ko se je vnel aparat, skočil z letala v nadi, da si na ta način reši življenje. Šli so torej revaž iskati in so našli samo izgorele ostan-

ke njegovega trupla, ki je z veliko silo treščilo na zemljo ter se pri tem zdrobilo.

Dan pozneje še je zgodila tragična letalska nesreča v Pinalmarini pri Genovi. Pilot Ploggio se je pripravil na polet s svojim hidroplanom. Po kratki manipulaciji na nabrežju se je dvignil v zrak, kjer se je dvignil 300 metrov nad morje. Naenkrat pa se je hidroplan obrnil in začel padati. Pri padcu se je tako pokvaril, da so se pozneje našli samo nekateri njegovi deli, ki so bili prelakhi, da bi se mogli pogrezniti na dno. Pilotovo truplo pa se ni našlo. Bržčas so ga požrle ribe.

Tako je kronika letalstva bogatejša za dva smrtna slučaja, italijanska zračna mornarica pa prikrajšana za dva dragocena aparata. Kaj hočemo! Svet je že tako ustrojen, da nesreča nikoli ne počiva; ne na suhem, ne na vodi, ne v zraku.

Stanley Baldwin

Stanley Baldwin, predsednik angleške vlade, ki je dobila v noči od ponedeljka na torek v parlamentu nezaupnico od združenega delavsko-liberalne opozicije in zato podala včeraj demisijsko, je bil rojen leta 1867. Kot sin bogatega industrijca. V parlament je prišel prvič leta 1908, izvoljen je bil v okraju Worcestershire, ki je bil poslal v spodnjo zbornico ponovno že tudi Stanleyjevega očeta. Ta okraj zastopa še danes.

Nad deset let je stal v parlamentarnem življenju popolnoma v ozadju. L. 1921. je postal trgovski minister, leto nato zakladni kancelar v vladi Bonar Lawa. Ko je ta v maju lanskega leta vsled bolezni odstopil, ga je nasledil Baldwin v ministrskem predsedstvu. Pri decembrskih volitvah je doživel konservativna stranka pod njegovim vodstvom, kakor znano, velik poraz, ki mu je sledila v ponedeljek ponoči nezaupnica in včeraj demisijska.

Na površje stopa delavski voditelj Macdonald in z njim nova epoha v zgodovini Anglije in bržčas tudi v zgodovini vsega sveta.

Psa raztrgala učenko na ulici

Cremona je glavno mesto istoimenske province v italijanski Lombardiji. Leži ob reki Padu in je približno toliko kakor naša Ljubljana. Mesto ima lepe dolge ulice in široke trge. Po svojem značaju je zelo živahno.

Koncem prošlega tedna se je pripetil na cremonskih ulicah nenavaden slučaj. 10 letna deklica Marija Barnardi je šla zjutraj v šolo. Prišla je na eno najboljše dekliških ulic, kjer je bil promet tako živahen, da so se ljudje trli od prehitvanja. Po isti ulici je v tem času prišel tudi bogat trgovec z živino. Spremljala

sta ga dva velika psa volčje pasme. Bila sta brez nagobčnikov in sta nekaj časa lovila drug drugega, nato pa sta se začela zaganjati v ljudi. Ko sta prišla blizu naše učenke, se je dekletce prestrašilo in je zavpilo od strahu ter je v bojazni spustilo knjige, katere je nosilo s seboj v šolo na tla. Zmedeno je zašlo med velika psa, ki sta ubogo stvarco podirila ter jo začela vlačiti po kamenitih tleh. Marija je obupno vpila in ljudje, ki so slišali njene obupne krike, so prihiteli na pomoč. Toda bilo je že prepozno. Psa sta deklico tako razmrcvarila ter ji z ostrim zobovjem in z močnimi šapami prizadela toliko ran, da so revico prenesli v bolnišnico v zadnjih izdihljajih. Razjarjena množica na ulici je hotela psa ubiti, toda zverini sta pri tem tako zbeželi, da sta začeli grizti okoli sebe ter sta na ta način postali opasni tudi drugim ljudem. Preostalo ni nič drugega nego da se je ljudstvo umaknilo, nakar je psa ulovila policija, ter ju izročila lastniku. Marija je medtem v bolnišnici že umrla.

Dogodek je povzročil v mestu in okolici nepopisno razburjenje. Prebivalstvo sedaj zahteva, da se lastnik psov najstrožje kaznuje, ker ni storil vsega, da bi psa ne bila opasna človeškemu življenju. Zadeva pride pred sodišče, toda kaj bo pomagalo, tudi če bo trgovec kaznovan, ko pa to ubogo Marije ne zbudi od mrtvih! Morda pa bo ta pravda lastnike podučila vsaj v toliko, da bodo v bodoče besno pasjo svojati vodili na vrvi ali veržici.

Odvraten velemestni zločin

Berlin je pred kratkim doživel prav nenavaden velemestno senzacijo. Družini Falk je izginil sin, petnajstletni deček, nemaren dijak, katerega je očeradi slabih uspehov v šoli dal nekemu mehaniku, da se pri njem izuči. Par dni po tem dogodku je prejel deček oče pismo, v katerem zahteva pisec zase večjo vsoto denarja, ako hoče še kdaj videti svojega sina. Navsotoval mu je, naj vrže na določnem mestu iz avtomobila denar v zavoju. Falk to zahtevo ni upošteval. Misli je, da je njegov sin ušel s kakimi malovrednimi tovariši samo ravil tega, da ne bo več pod roditeljskim nadzorstvom.

Čez dva dni pa se je zgodilo nekaj nenavadnega: nepoznan deček mu je prinesel na dom sinov kovčeg, v katerem je bila odsekana noga. Na nogo je bil privezan listek z napisom: »Berthold Falkova noga. Srečno!«. Falk je o tem obvestil policijo, toda že naslednjega dne je prejel novo pismo, v katerem ga pisec pozivlja, naj pristane na dogovarjanje z njim, ker mu bo to le v korist. Kot znamenje za razgovore bi moral obesiti listek na okno. To je Falk storil, obenem pa je opazoval iz skrivališča, kdo se bo prikazal na ulici. Kmalu sta se pojavila dva mladeniča, stara 15 do 18 let. Navznanil ju je policiji, ki je fanta aretirala in dognala, da sta Falka umorila. Najprej sta ga vjela in odpeljala, hotela na tej podlagi od očeta izmamiti večjo vsoto denarja, ko se pa jima to ni posrečilo, sta mu najprej odsekala nogo in jo poslala očetu, potem sta sina ustrelila in ga zakopala. Mlada zločince, ki sta pravcata tipa velemestne pokvarjenosti je policija seveda napravila pod ključ.

Almanah ali koledar. Almanah je arabska beseda in pomeni merilo. Znana je že iz davnih časov. Francozi so poznali almanah že v srednjem veku v obliki papirčka, katerega so shranjevali v molitvenik. Papirček je bil napisan ter je obsegal mesece, tedne, dneve, delavnike in praznike. Ko so se začeli koledarji tiskati, so jeli objavljati razna prorokovanja in popis zdravil, ki jih je uporabljati v nujnih slučajih. Na ta način se je koledar kmalu udomačil v sleherni hiši. L. 1550 je astrolog Nostradamus v Parizu izdal almanah, ki

je takoj prišel na glas, ker so se njegova prorokovanja kmalu izpolnila. Preprosto ljudstvo je začelo kupovati almanah na debelo in je slepo verovalo v njihove napovedbe. Leta 1636 srečamo prvi almanah, s prorokovanjem o politiki. Toda to polje je nekaterim sestavljalcem almanahov povzročilo kmalu zelo bridke bolečine. Urednik Leon Morgard je bil obojen v ječo, ker je prorokoval stvari, ki niso bile všeč kralju in ministrom. V 18. veku je koledar namoestila Strena, t. j. almanah, imenovan po darežljivi božici Streni. Sele v drugi polovici 18. stoletja je koledar v Franciji in tudi drugod izgubil svoj čisto koledarski pomen ter je postal samo privesek zbirkam raznih leposlovnih, zgodovinskih in znanstvenih sestavkov.

Veliki požari v Benetkah. Nedavno sta v Benetkah zgorela dva dvorca ob Canalu Grande, namreč palača Pisani, ki je slovela za eno najbogatejših hiš v Benetkah, in palača Barbarigo della Terazza. V tej hiši je svoj čas stanoval Tizian, ki je v Benetkah nastikal več svojih mojstrskih del, in pa D'Annunzio, ki je v palači napisal roman »Ogenj«. Požar je uničil celo vrsto slik, kipov, gobelinov in pohištva in tako zmanjšal dragoceno vrsto priče benečanske kulturne prošlosti.

Od kod imamo posetnice? Posetnice ali vizitke so se pojavile v dobi francoskega kralja Ludvika XV. Kvartaci so tedaj imeli običaj, da so na igralno karto napisali svoje ime, ter potem karto oddali, kjer so se zglasili v kakšni posebni misli. Za kvartaci so prišli umetniki, ki so začeli svoja imena pisati na majhne kartončke. To so potem oddajali kot posetnice. Mesto imen pa so včasih na posetnico narisali to ali ono žival ali kakšen znak, kakor je že bila njih navada. Pozneje, za časa francoske revolucije so posetnice izgubile, kmalu pa so se zopet pojavile in poslej so jih rabili ljudje v tej obliki kakor še dandanašnji.

Danski kralj reši življenje danski kraljici. Danski kraljevski par se je prošli teden podal na šetnjo. Kralj in kraljica sta šla par sto korakov pred spremljevalci ob morju, ki je bilo blizu obale zamrznjeno. Kraljica je poskuševala, kako trden je led in se ji je pri tem udrl. Začela se je potapljati in je bila že do prsi v vodi, ko je prišel na pomoč kralj in jo je rešil iz smrtno nevarnosti. Spremistvo je občudovalo kraljevo srčnost in poštvrtovalnost in mu je na srečni rešitvi iskreno čestitalo.

Koledarske zanimivosti. Malo ljudi menda ve, da novo stoletje nikoli ne začne v sredo, četrtak ali nedeljo. Mesec oktober začne vedno z istim dnem kakor januar; april z istim dnem kakor julij; december z istim dnem kakor september. Februar, junij in avgust začne z istim dnem v tednu. Ta pravila pa ne veljajo za leta, ki imajo liho število dni, torej tudi ne za leto 1924. Navadno, toda neprestopno leto začne in se konča vedno z istim dnem v tednu. Koledarji pa so si do zadnje podrobnosti enaki vsakih 28 let.

Zrcalo staro 2000 let. V grofiji Midland na Angleškem so pred kratkim odkrili zanimivo arheološko najdbo. Pri raziskovanju nekega starega keltskega selišča se je našlo staro zrcalo, o katerem sodijo strokovnjaki, da je starejše od našega koledarja. Zrcalo pokriva neka navlika, toda še sedaj se lahko vidi, da je zrcalo bilo nekoč prekrasen predmet. Največje težkoče povzroča nova najdba s tem, da se ne more ugotoviti, če je zrcalo keltskega izvora ali če ga je prinesel na Angleško kakšen vojak Julija Cezarja. Istotako se seveda tudi ne da ugotoviti, če se je v zrcalu pred tisoč leti gledala kakšna keltska ali rimska lepota...

**Zbirajte in darujte,
da zgradimo
Sokolski dom
na Taboru!**

Fr. 2.: Znameniti porotni zagovori

Ljubitelj kolesarskega sporta.

Zagovornik je bil dr. Vinko Milojevič, ta gospod je ob zagovorih jako črno oblečen, veledostojanstven robec mu kralji prsi žep. Neizmerna tuga se mu razliva po svečano postrganem licu, rekli so mi, da se je bil učil neizmerno tuge tri večere pri ravnatelju pogrebnega zavoda. In je prišel svoj zagovor z jako zamolklim glasom:

»Visokopostovani gospodje porotniki! Bela odeja že odmeva po logu in livadi, vrli gospodar že kolje okusni prst, brižna gospodinja že izbira orehova jedra, moko in med, na betlehemski gmajnici, v preprosti staliči se pripravljajo prigrizne jasičice — na duri nam tiho brenka blaženi božji!«

Ali nam res brenka? Ali res brenka nam vsem? Ali brenka tudi nesrečnemu mojemu klijentu, temu odkritosrčnemu mladeniču v nežni starosti komaj štiri in dvajsetih let?

Ali pa njemu ne brenka in naj bo edino-le njegovo srce izključeno od blaženstva prigriznega tega praznika in od veseljnega određenja, ki se nam obeta iz odkritosrčnih betlehemskih jasičic? In ali naj mu ne brenka samo zaradi onih nesrečnih nečimurnih koles, ki si jih je prisvojilo njegovo nezaku-

šeno srce, mladostno vneto za kolesarski sport?

Večastiti gospodje porotniki! Kako važen je snort za dušo in telo vsakemu posamezniku, kako važen za prerod in dobrobit vsega našega troedlinega naroda, o tem bi bil lahko predlagal dokaz po izvedenosti. Toda noje srce je videlo, velespoštovani gospodje porotniki, v Vaše blago srce in je okrito-srčno spoznalo: ta predlog je odveč.

Velespoštovani gospodje porotniki, v prvi klopi med poslušalstvom odkritosrčno sedi priprosta gospa, nearečna mati tega nesrečnega mladeniča.

(Gospod zagovornik si z dostojanstvenim svojim robcem otare solzo; obtoženec skrči lice v roke in gleda v svet le še skozi prste; s prve klopi izmed občinstva pa se oglasi krčevito ihtenje.)

Gospodje porotniki! Ali poznate materinsko srce? Zadnjih deset dinarjev je žrtvovalo danes s krvavešim srcem svetemu Antonu s prigrizno prošnjo, da ji sina, njeno edino radost in tolažbo, izprosi iz mrke ječe. Sveti Anton prigrizne prošnje nesrečne te matere ne bo zavrgel, o tem je moje srce trdno uverjeno. Pa mi je zaupala odkritosrčno ta gospa, da je na golih ko-

lenih, na mrzlem kamnu in z dna srca molila tudi za Vas, velespoštovani gospodje porotniki, za Vaše žene in za Vašo dečo, za Vaš dom in za Vaš hlev, za vse, kar vam je pri srcu. Takih mater je malo!

In poleg nesrečne matere, glejte, kako briške solze se udirajo po mukotrpnem licu mladi mladenič, sestrična je tega nesrečnega mladeniča v kateremkoli kolenu, o tem sem trdno prepričan. Kdo je tako brezsrčen, da se mu ne bi krčilo srce ob tem odkritosrčnem prizoru?

Velespoštovani gospodje porotniki! Oprostite mi, solze mi zalivajo besedo — ne morem drugače — zato nehami V vaših blagih rokah je, da izpolnite voljo svetega Antona. V vaših blagih rokah, da osrečite tudi to nesrečno družino, da tudi na njene žalujoče duri ne bo zaman brenkal blaženi Božji!

Porotniki so se posvetovali tri minute, potem je prvomestnik razglasil, da so obtoženca soglasno spoznali nekrižvega in da so zanj nabrali 96 K in so vsi porotniki jako bistro gledali po dvorani.

Zasebni udeleženci, tisti, ki so jim bila ukradena kolesa, so se oglašili pri gospodu predsedniku razprave in so vprašali, kdaj in kje se jim bodo vrnila ukradena kolesa.

Gospod predsednik jih je podučil, da so to pot pogoreli s svojimi zahtevami, in jim je navetoval, naj bi se morebiti takisto obrnili na svetega Antona.

Pripomba poročevalca. Med občinstvom je obilo abonementov, ki ne zabude nobene razprave, ti so mi povedali, da ima dr. Milojevič enako učinkovitih govorov pripravljenih tudi za ona porotna zasedanja, ko brenkajo na duri Vsi sveti ali sveti štridesetdnevni post ali vesela aleluja ali prelepi binkoštni čas. Poleti in v jeseni pa da brenkajo ne brez uspeha Smarna praznika in razni narodu priljubljeni patroni.

Božjasten.

Potem je sledila razprava zoper druga tatu — kraja je pri nas precej razširjena obrt, nemara še vedno nese navzile precejšnji konkurenci.

Zagovarjal je drug zagovornik, bil je jako skromen: ko je govoril, je le na polovico vstal, da bi lahko hitreje zopet sedel. Nekoliko se je bil naučil od prejšnjega gospoda zagovornika in je dejal gospodom porotnikom, da sta zdravnik - izvedenca sicer izjavila, da obtoženec ni božjasten in da ni zmedene duha. Toda vsi da smo ljudje in da sta se tudi izvedenca lahko motila in kaj bi rekli gospodje porotniki, ako bi se sodeča vržilo njih priče obtože-

nec trestil, zavijale bi se mu oči, pentla bi se mu usta in bi ga vrgla neusmiljena božjast?

Te besede je govoril gospod zagovornik navzile svoji skromnosti s precejšnjim poudarkom in so se obtoženec resnično pričele zavijati oči in se je tresel kakor kopan kužek, vsi smo se bali, zdajle bo s klopi treščil na tla.

Toda je bil gospod zagovornik pozabil na oba zdravniška izvedenca, da sta še v dvorani, in je eden izmed nju jedro pristopil k obtožencu, prižgal je vžigalico in mu posvetil v oko. Potem je kratko oddal svoje izvedenško mnenje: »Vi ste lump!« Namreč obtoženec da je lump. Kajti ob resnični božjasti da bi se mu puntica v odesu sprilo luči ne bi skrčila, obtoženec pa da se je. — To je jako zanimivo! In je ponovil svoje mnenje: »Vi ste lump!«

Nato je gospod zagovornik koj končal svoj govor in se mu ni bilo treba udeleti, ker je že sedel. Obtoženec pa je, hvala Bogu, odlegla božjast, smajal je gladko in potuhnil lice v roke in so se tudi gospodje porotniki zadovoljno muzali. Bil je obojen.

Zraven mene je sedel Janko, ki je gledalški poročevalec, in je dejal, da rešila to pot ni bila dobra.

Gospodarstvo

Davčni nadomestek za izvoz in uvoz blaga po inozemcih

Pred nekoliko dni so naši časopisi kabeleli vest beogradske «Pravde», da je ministarstvo trgovine in industrije prejelo spomenico Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, v kateri se zahteva v zaščito našo izvozno in uvozno trgovino za blago, ki ga uvažajo ali izvažajo inozemske trgovci brez posredništva domače trgovine, povišanje takse, ki se plačuje na carinarnicah, od 2 odst. na 6 odst. od vrednosti blaga. «Pravda» omenja k temu, da je zahteva upravičena in razumljiva, a da je težko izvedljiva. S tem komentarjem se nikakor ne moremo strinjati.

Vprašanje povišanja davčne varščine, ki se zaračunava inozemcem, ki objavlja svojo trgovino pri nas, je v naših industrijskih, trgovskih in obrtniških krogih že dolgo časa zelo aktualno. Pritok inozemskih trgovskih posredovalcev in nakupovalcev na naša tržišča je v zadnjem času vedno večji, in sicer se ne omejujejo na nakupe, odnosno na prodaje veletrgovinam, eventualno nadrobni trgovcem, in na obisk sejmov, marveč v čim večjem obsegu iščejo stika s producentom, to je na primer v lesni stroki z gozdnim posestnikom in pri živinski trgovini pa s kmetom živinorejcem.

S takim direktnim nakupom izločujejo do znatne mere našo veletrgovino, tako da je njen promet radi teh direktnih dodatnih nakupov znatno padel. Domači trgovci, ki so znatno obremenjeni z državnimi in avtonomnimi davki ter dokladi, pa razmaha inozemskega vpliva in direktnega trgovanja v naših krajih, ne morejo mirno gledati, ker inozemske trgovke, ki nakupujejo pri nas, nimajo one težje, ki jo ima domači trgovec in ker dosej plačujejo namesto vseh davkov na carinarni samo 2 odst. od deklarirane vrednosti izvažnega blaga. Ta 2 odst. taksa se nikakor ne more smatrati nadomestek za davčna bremena, ki jih plačuje domači trgovec, ker pripade od teh 2 odst. že 1 odst. na prometni davek, ostane pa naj bi bil nadomestilo za pripadajočo pridobitno in dohodnino z državnimi prilikami in 30 odst. posebnim pribitkom ter za vse občinske in okrajne doklade, invalidski davek in novo doklado po vojnem zakonu. Važno pri tem je tudi, da 2 odst. taksa, ki jo plačajo inozemci na carinarnicah, stela izključno v državno blagajno in da pridejo pri tem občine in okraji ob svoje deleže na dokladih.

Spiro vedno rastelega doklada inozemcev v naše kraje so že lani pokrenile industrijske in trgovske organizacije zahtevo, da se ta 2 odst. davčna taksa poviša vsaj na 6 odst., kar bi odgovarjalo vedno rastoči davčni obremenitvi in podraženi režiji domačih trgovcev in jim nudilo vsaj nekoliko zaščite napram inozemski trgovini. Nekatere organizacije so predlagale celo, da naj bi se taksa povišala na 10 odst.

To takso morajo plačati poleg inozemcev tudi vsi tuzemci, ki se ne morejo izkazati s potrdilom davčnega urada, da so plačali predpisane jim davke. Za domačine se ta pobrana varščina vpiše v dobro pri pristojnem davčnem uradu na račun neplačanih davkov. Radi tega se imenuje tudi ta taksa pravilno **pravilna varščina**, ker se na ta način obdavčujejo ljudje, ki se samo od slučaja do slučaja bavijo s trgovino, a nimajo morda niti tozadavne pravice in tudi niso glede trgovanja v davčni evidenci.

Inozemski trgovci kupujejo ob valutnih in poslovnih konjunkturnih izvoznih blago od malega producenta globoko pod tržno ceno in a tem okoldujejo naše gospodarstvo za ves trgovski dobiček, ki bi drugače ostal v tuzemstvu in je škoda, ki jo imamo, daleko večja, kot pa znaša carinarni plačani 2 odst. varščina.

Po našem mnenju in po dosednji izkušnji ne zadoja izvrševanje navedbe o davčni varščini na nikake težkoče in je njena striktna uporaba odvisna le od točnega poslovanja carinarnice. Res je, da se skuša naredba na razne načine izgrajevati in sicer predvsem s tem, da se deklarirana nižja vrednost kot je faktična vrednost izvažnega blaga. To je sedaj, odkar je vpeljan natančen cenovnik za zavarovanje valute izvažnega blaga, nemogoče. Nadalje se včas podpisujejo kot odposiljalci na tovarne liste domačini-meštarji, ki se proti mali proviziji udinjajo za tak posel. Tudi to se da jako lahko kontrolirati, ako imajo carinice in davčne oblasti nekoliko interesa na stvari.

Pa tudi pri uvozu se dogaja izigravanje te naredbe. Po besedilu poveljnih trgovinskih pogodb smejo inozemci dohajati k nam pač z vzorci blaga v svrhu nabiranja naročil, ne pa z blagom samim. Toda to določbo se izgrava na ta način, da se naslovi blagovna pošiljate na kako javno skladišče ali spedičijo, potem pa se da pošiljate zacariniti po carinskem deklarantu na ime kakšne tuzemske veletrgovine, s katero sicer morda je ali je bil dotičnik v poslovnih zvezah. Carinski deklarant kakor tudi carinarnica izvršita za to posredovanje in pregled blaga v dobri veri, da je dotično blago res namenjeno za tuzemsko trdiko, ki je, na carinarnici znana, ne da bi zahtevali od trdike še posebne izjave in dokaze, ali je to blago faktično njeno ali ne. Ta ko pride inozemec do možnosti, da zacarini blago brez 2 odst. varščine in ker nimarežije velikega tržovskega obrata, lahko samoumev-

no konkurira in okolduje domačega veletrgovca. Toda tudi to izigravanje je jako lahko omejit, ako se trgovske organizacije in carinarnice za zadevo energično poringajo.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je zahteva domače importne in eksportne trgovine po zaščiti svojih interesov upravičena in utemeljena in da je treba, da trgovinsko ter finančno ministarstvo predloži spomenico ugodi.

Tržna poročila

Mariborski živinski sejem (22. t. m.) Danes je bil v Mariboru po skoro petmesečnem izprtju zopet odprt živinski sejem. Obisk je bil nenavadno velik tako od strani kupcev in prodajalcev. Oboji pa so bili skrajno rezervirani. Kmetje so prignali 374 komadov, kar je za sedanjí čas zelo veliko število. Vendar se kupčija ni razvila, ker so prodajalci zahtevali previsoke cene, za pitane vole n. pr. po 15 Din za kilogram, medtem ko so kupci ponujali le po 13.50 do 14 Din. Večina kmetov pa se je prišla le informirati o cenah, ker je vladala radi dolgega premora živinskega trga popolna desorientiranost v cenah. Za izvoz sta bila prodana le dva vagona živine, ki sta šla v lipniški okraj za rejo. Na dunajski trg ni šlo nič. Povprečno so se gibale cene med 12.50 do 14 Din za kilogram. Na kupce izvoznike je v veliki meri vplival tudi padec cen na dunajskem živinskem sejmju.

Dunajski svinjski sejem (22. t. m.) — Dogon 2372 komadov; od teh 928 iz Jugoslavije. Notirajo za kg žive teže v tisočih aK: debele 25 do 28.5; mesnate 24 do 27.5.

Zateški (CSR) hmeljski trg (18. t. m.) Hmeljarsko društvo za Slovenijo objavlja: Ves teden je trajala živahna kupčija. Dnevno se je prodajalo 50 do 200 stotov, začetkom pa 4000 do 4100, pozneje pa po 4100 do 4200 Kč za 50 kg. Zaloga hmelja se je toliko skrčila, da se ne bodo cene znižale tudi pri mirnejšem razpoloženju. Zivahno je bilo nadalje povpraševanje po starem hmelju, ki se je plačeval po 3300 (1922) in po 2600 (1921) Kč za 50 kg. Iz Londona je prišlo za hmeljarje veselo poročilo, da se bo približno v treh tednih dovolil omejen uvoz tujega hmelja v Anglijo.

Tovarna usnja Woschnagg v Šoštanj se spremeni v delniško družbo. Dne 28. januarja se vrši v Šoštanju ustanovni občni zbor, ki ga bo imela delniška družba tovarna usnja Franc Woschnagg & sinovi v Šoštanju.

Carinjenje borovih železnih pragov ob izvozu. Na predlog finančnega ministra je odločil ministri svet na seji dne 3. januarja: Ob izvozu borovih železnih pragov se pobira izvozna carina 25 odst. v naravi kakor na hrastove železnike prage.

Uvoz vinske trte v našo državo. Generalna direktorja carin je izdala te dni stroge navedbe carinarnicam, da uvoz vinske trte v našo državo oprežajo vseh državnih in občinskih davkov. Odobrenje za svobodni uvoz vinske trte daje samo ministarstvo za poljedelstvo in vodo, in to takrat, kadar domači razsodniki ne krijejo vse potrebe. Uvoz vinske trte, ki ne uspeva v naših krajih, ni dovoljen.

Cene svinjskemu mesu in masti. Prošlo leto so bile naše tvornice za mesne izdelke tako slabo zaposlene kot še nobeno leto izza preobrata. Produkcija in promet sta padla za polovico. Izvoz je zaradi ameriške konkurence postal nemogoč. Vrhutega pa se celo v naših glavnejših mestih Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu itd. konzumira v veliki meri ameriška mast. V Zagrebu notirajo: svinjska mast 87 do 39, sveža slanina 33 do 34, poveljena slanina 40 do 43, salame 108, poveljena gnat 55 Din; v Beogradu pa: svinjska mast 35 do 38, slanina 30 do 31, poveljeno meso 30 do 32, poveljena gnat 60 do 70, salame 90 do 100 Din za kg.

Pridelovanje sladkorne pese. Sladkorne tvornice, kakor je znano, določajo že jeseni s producenti cene sladkorni pesi in po tem se ravnaajo se ti obvezajo za sajenje pesa na gotovi površini. Za to leto so bile ponudbe producentov pese tolike, da jih sladkorne tvornice niso moglo sprejeti vseh. Doslej je bilo sklenjeno sajenje na 60.000 oralih zemlje, kar odgovarja količini 6000 vagonov sladkornja, s čemer bi bila krita potreba v državi.

Predelava fosforja v naši državi. V Jugoslaviji se nahaja nekaj tvornic za vžigalico, ki uvažajo večje količine fosforja. Ker so pri nas dane možnosti za proizvodnjo fosforja, namreč v Srbiji in Boeni, namerava ministarstvo za trgovino in industrijo, ob priliki podelitve koncesije za eksploatacijo vodnih sil podeliti tudi eno koncesijo za osnovanje ene ali dveh tvornic za predelavo fosforja. Uvoz fosforja v našo državo znaša letno 12 do 15 tisoč kg.

Zanimanje poljskih firm za naše konzervirane ribe in olje. Na splitsko Trgovsko zbornico se je obrnilo več poljskih trdrik za informacije glede konzerviranih rib, olja in drugih dalmatinskih produktov.

Dobivanje živega srebra. Iz Beograda poročajo: Ministarstvo za vojsko in mornarico je stavilo ministarstvu za kmet-

in rudi predlog, naj prične z dobivanjem živega srebra, ki se nahaja v večjih količinah v gori Avale pri Beogradu, v Bosni in Sloveniji. Živo srebro se uporablja za produkcijo municije. Doslej se je živo srebro uvažalo iz inozemstva.

Statistika obrtnih šol. Kakor poročajo iz Beograda, se v ministarstvu za trgovino in industrijo sestavlja statistika vseh obrtnih in obrtno-industrijskih šol v državi.

Likvidacije. V likvidacijo so stopile: Sredotočne pecare žeste kao zadrage v Ludbregu ter Sredotočne pecare žeste kao zadrage za iskoriščevanje voča i pečene rakije v Donjem Miholju.

Insolvenca rimske banke. Banca Italiana di Credito e Valori in Rimu je zaprosila za uvedbo poravnalnega postopanja. Zavod ponuja 45-odst. kvoto v ratah. Delniška glavnica banke znaša 25 milijonov lir. Kriza zavoda je v zvezi s polomom zavoda Banca Italiana di Sconto.

Italijansko-albanska trgovinska in plovna pogodba je bila te dni v Rimu podpisana.

Snovanje žitne borze v Milanu. Trgovinska zbornica v Milanu je sklenila osnovati v Milanu žitno borzo. Načrt zanjo je že izdelan.

Obtok bankovcev v Italiji. Obtok treh emisijevih zavodov je znašal dne 20. novembra 1923. okrog 17 milijard lir. Skozil 11 mesecev, to je od 1. januarja do 20. novembra 1923., se je obtok zmanjšal za preko 1 milijarde lir.

Italijansko-čehoslovaška trgovinska pogodba je bila dne 20. januarja v palači Chiggi v Rimu podpisana.

Močno naraščanje obtoika bankovcev v Madžarski. Bančni izkaz državnega notnega zavoda v Budimpešti (za drugi teden t. m.) izkazuje porast novčanih za 18.18 milijarde mK na 957.67 milijarde mK. Predumji državi so narasli za 80 na 461 milijard mK.

Cene pšenice v Madžarski naraščajo. Iz Budimpešte poročajo, da so cene pšenice tekom nekaj dni poskočile za 90 odst. in prekorile svetovno pariteto.

Denarna kriza v Rumuniji je vedno večja. Romanjkanje gotovine je toliko, da pošta čisto po več tednov ne more izplačati dospelih nakazil. Obrestna mera v privatnem denarnem prometu je zaradi tega dnevno večja.

Draginja v Poljski. Iz Varšave poročajo, da so v poslednjem času cene kruha in mesa v Poljski narasle za 130 odst., a ostalim življskim potrebščinam za 170 odst.

Poljska emilijska banka. Iz Varšave poročajo: Ministri svet je sprejel pravila Poljske emilijske banke. Banka ima čisto privaten značaj, kar bo pri njej udeleženi privatni kapital s 75 odst., a državi s 25 odst.

Gospodarske razmere v Nemčiji so se znatno zboljšale. Cene vseh potrebščin so se prilagodile novo uvedeni rentni marki in so za 100 do 150 odst. višje napram 1. 1914. Plače državnega in zasebnega uradništva so se znižale za 50 do 70 odst. Industrija je že bolj zaposlena in je pričakovati, da bo nezaposlenost vedno manjša.

Domače borze

22. januarja.

ZAGREB. Na efektivnem tržišču je nastopila malo prijaznejša tendenca. Od bančnih papirjev so se živahno tržile delnice Jugoslavenske in Eskomptne. — Od industrijskih papirjev je vladalo večje zanimanje za Eksploatacijo, Nihag in Gutmanna, ki so neznatno porasli. — Na deviznem tržišču je tendenca nadalje nestalna. Vsi težaji so popustili razen Newyorka čeka, ki kaže gotovo čvrstost. Blaga je bilo dovolj, a kupcev malo. Trgovanje se je gibalo v devizah največ na Newyork ček in pa Prago. Promet je bil zelo slab. Notirale so devize: Dunaj 0.122 do 0.124, Bruselj 357.5 do 362.5, Budimpešta 0.305 do 0.335, Bukarešta 42 do 45, Italija izplačilo 378.25 do 381.25, Kopenhagen 1455 do 1465, Kristijanija 0 do 1260, London izplačilo 367.75 do 370.75, ček 366 do 369, Newyork ček 87.25 do 88.25, Pariz 386.5 do 391.5, Praga 253 do 256, Sofija 0 do 65, Svica 1512.5 do 1522.5, Varšava 0 do 0.003; valute: dolar 86.5 do 0, aK 0.1235 do 0, K 249.5 do 252.5, fr. fr. 382.5 do 387.5, napoleondori 330 do 335, šv. fr. 1515 do 0; efekti (zaključki): Eskomptna 164.5 do 166, Kreditna Zagreb 160, Hipotekarna 92.5 do 93, Jugoslavenska 154 do 156, Ljubljanska kreditna 210 do 212, Prastidiona 997.5 do 1000, Etno 110 do 115, Slavenska 107, Eksploatacija 140 do 145, Sečerana Osijek 1750, Narodna šumska 140, Nihag 175 do 180, Gutmann 1830 do 1840, Slaveks 860, Slavonija 236.

BEograd. Danes je bila tendenca nekoliko čvrstejša nego včeraj. Povpraševanje je bilo krito. Narodna banka je intervenirala le v Zenevi. Notirale so devize: Amsterdam 3245 do 3260, Dunaj 0.1226 do 0.1228, Bruselj 350 do 368, Budimpešta 0.325 do 0.34, Bukarešta 43.5 do 43.75, Zeneva 1512.5 do 1515, London 369 do 369.25, Milan 380 do 380.5, Newyork, 87.5 do 87.75, Pariz 390 do 391, Praga 254.5 do 254.7, Solun 161 do 165.

Daruite za Dilaške kuhinje!

Sokol

Občni zbor Sokola v Školji Loki. V nedeljo 13. t. m. se je vršil občni zbor školjoškega Sokola. Udeležba je bila sicer dovoljna, vendar ni bilo želeži, da bi bila prihodnjem občnem zboru boljša. Funkcionarji društva so podali dokaz zadovoljivo sliko društvenega delovanja v preteklem letu. V prvi vrsti je omeniti valilo ogromnim denarnim obveznostim — radi novozgrajenega doma — jako dober razvoj blagajniškega prometa in dovoljno blagajniško stanje. Telovadba se redno poseja in se marljivo vežba in se je uspeh dela pokazal pri tekmi v Stražišču, kjer je naraščaj zasedel prvo mesto. Manj zadovoljivo je bilo kulturno delo, bolje rečeno uspeh tega dela. Salonski orkester, ki si je med letom pridobil izbornega kapelnika, br. Rožanca, je skoro ostal na isti točki kakor prej, ker je bil kapelnik po jako kratkem bivanju premeščen. Sicer izpolnjuje orkester svojo nalogo po svojih najboljših močeh in ne brez uspeha. Gledališče, ki je v najboljšem razvoju, je nudilo celo vrsto dobrih predstav, ki so skoro brezizjemno uspele v vsakem oziru. Tudi mladež je prišla na svoj račun. Knjižnica pa izkazuje zelo ugoden književni promet. Volitve so pokazale zaupanje v vodstvo starega odbora; za starešino je bil vnovič izvoljen br. Dolenc Fr. star., v ostali odbor pa so vstopili skoro isti odborniki kakor lani.

Sport

Sankaške tekme za prvenstvo Jugoslavije

Jugoslovanski zimskosportni savez v Ljubljani razpisuje sankaške tekme v Bohinjski Bistrici na umetnem sankališču Belvedere za prvenstvo Jugoslavije dne 2. februarja 1924; začetek ob 9. uri.

I. Tekma senlorjev za prvenstvo.

Enosedelna. Dvakrat po 1000 m. Udeležba dovoljena le nad 18 let starim sankačem, ki so si že priborili kako nagrado. Prvi dobil naslov «Prvak Jugoslavije za leto 1924».

Tekmuje se le v slučaju, ako se prijavi vsaj pet tekmovalcev. Prijavnina 10 Din.

Prvi start ob 9. uri, drugi v obratnem redu pol ure kasneje.

II. Tekma juniorjev.

Enosedelna 1000 m. Udeležba dovoljena vsem nad 16 let starim moškim, ki še nimajo nagrade.

Tekmuje se samo, ako se prijavi vsaj deset tekmovalcev. Prijavnina 5 Din.

III. Damska tekma.

Enosedelna. 800 m.

Tekmuje se samo, ako se prijavi vsaj 5 tekmovalk.

Prijavnina 10 Din.

IV. Tekma na dvosedelnih sankah.

Dvosedelna. 1000 m.

Tekmuje se samo, ako se prijavi vsaj 5 parov.

Prijavnina 20 Din za sanko.

Tekmovalni predpisi: Tekmuje se po tekmovalnih predpisih Zimskosportnega saveza.

Prijave: Pismene prijave sprejema do 30. januarja 1924 Zimskosportni savez, Ljubljana. Prijavam je priložiti prijavlino, sicer se ne upoštevajo. Naknadne prijave so dovoljene pri vodstvu tekme.

Tujci v Ljubljani

Od ponedeljka na torek je prenočilo v Ljubljani skupno 127 tujcev. Od teh se je nastanilo v hotelih 94 in sicer:

UNION: Braggova Izidor, trg., Sombor; Erös Juri, trgovec, Dresden; Gaysert Evgen, prokurist, Dunaj; Hoffman Geza, trgovec, Maribor; dr. Harpner F., uradnik, Dunaj; Hirschl Izidor, trgovec Zagreb; Hofmann Just, direktor, Zagreb; Kikar Franc, tovarnar, Blovica; Kerin Mihaela, blagajničarka, Krško; Kralj I., trgovec, Zagreb; Kodrič Josip, trgovec, Sv. Križ; Krelja Anton, industrialec, Krapina; Lentič Franc, ravnatelj, Trst; Praunseis Ivan, trgovec, Gradec; Pick Rudolf, trgovec, Dunaj; Pollak Henrik, potnik, Dunaj; Pisk Albin, potnik, Dunaj; Prosen Karol, trgovec, Trst; Praeger Karol, trg. potnik, Dunaj; Prelz A., inženjer, Trst; Pudja Dimitrij, industrialec, Zagreb; Ružička Jaša, trgovec, Zagreb; Račić Ralf, ravnatelj mlina, Karlovac; Regenhart Ervin, tovarnar, Freiwaldau; Rubin Esra, potnik, Dunaj; Rossler Mihael, potnik, Dunaj; Reiner Pavel, potnik, Praga; Stitič Blaž, trgovski poslovođa, Zagreb; Schubert Adolf, potnik, Innsbruck; Scholz Edward, tov. direktor, Dunaj; Tschinkel Wolf, trg., Dunaj; Thumen Feliks, delegat Ag. Havas, Paris; Wolf Oto, trgovec, Belovar.

SLON: Bohinc Tonč, trgovec, Medvode; Ciccotti Fabio, trgovec, S. Cattarina; Esente Henrik, trgovec, Pasciani; Frankl Adolf, trg. potnik, Dunaj; Frankl Viljem, trgovec, Zagreb; Franz Fritz, trg. potnik, Vrhnika; Gattesco Ivan, trgovec, Udine; Kosem Stanko, trgovec, Karlovac; Košir Franc, lesotrtič, Loški potok; Capritz Anton, trgovec, Udine; Kojanec Ivan, delovodja, Trst; Kobal Leopold, trgovec, Dol. Lendava; Lazaro Anton, trgovec, Udine; Mangel Samuel, trg., Dunaj; Mohorič Slava, zasebnica, Kropa; dr. Nemethy Viljem,

do večera pred tekmo proti dvojni prijavlino.

Trening na sankališču je dovoljen iz tehničnih razlogov le do 1. februarja do 15. ure.

Vodstvo tekme odklanja vsako jamstvo za nezgode in s tem združeno škodo na premoženju, zdravju ali življenju. Vodstvo tekme si pridržuje pravico do izpremembe, osobito pravico skrajšati tekmovalno progo v slučaju neugodnih snežnih razmer, odnosno tekmo odgoditi na kak drugi dan.

Pojasnilo daje: Zimsko-sportni savez, Ljubljana.

Jugoslavija v Chamonixu. Na razne nepremišljene in neosnovane napake v nekaterih zagrebških listih, ki so povzročili zmedo v javnosti, kdo pojde v Chamonix, pojasnjujemo, da so kot tekmovalci oficijelno prijavljeni gg. Dušan Zinjaja, dr. Pandaković, Zdenko Svigeli in Vl. Kajzelj, ki odpotujejo 24. t. m. v Chamonix. Delegat Jugoslovani. olimpijskega odbora in saveza je dr. Stefan Hadži, banski svetnik v Zagrebu, ki se že nahaja v Chamonixu. Nesporazum v Zagrebu je nastal le, ker ni bilo na jasnem, od kje dobiti sredstva za 2 tekme, valca; zadeva je sedaj urejena tako, da je enega tekmovalca denarno podpril izvršni olimpijski odbor, za drugega so zbrali v Zagrebu, ostala dva tekmovalca pa se krijeta iz zbirke v Ljubljani. — JZSS.

Sela upravne odbora Ljublj. nogom. podsaveza v četrtek 24. t. m. ob 20. uri v Sportni zvezi. — Tablnik.

Blejsko jezero zamrznjeno. 3. Blede smo prejeli obvestilo, da je celo jezero zamrznjeno in led izboren za drsanje. V par dneh se bo stvorila na sredi zrcalnog gladka ploskev. Sportniki drsali na ne zamude ugodne prilike za drsanje na prekrasnem blejskem jezeru.

S. K. Primorje v Ljubljani. V četrtek 24. t. m. ob 18.30 v kavarni Emone, damska soba, ponovni sestanek kolesarske sekcije. Isti dan ob 20. sela poslovnega odbora.

Občni zbor celjskih atletikov se je vršil v nedeljo pri «Pošti». Od nekako 80 izvršujočih članov je bilo prisotnih nekaj nad 30. Občni zbor, kateremu je prisostvoval tudi delegat LNP., je potekel zelo hitro in mirno. Končno je bil soglasno izvoljen ves stari odbor, in sicer predsednik Rebeuschegg, tajnik Dürschmied, blagajnik Igler, tehnični vodja König.

S. V. Pärth, znano moštvo Južne Nemčije, odpotuje v kratkem v Carigrad. Na potu tja se bo ustavilo v Zagrebu, kjer bo igralo proti Gradjanskemu, in v Beogradu, kjer nastopi proti Jugoslaviji.

Sportski ponos kitajskih sportnikov. Neko kitajsko moštvo je nedavno igralo v Avstraliji 24 nogometnih tekem. Od teh jih je 8 dobilo, 9 izgubilo, a 7 je ostalo neodločenih. Pri teh tekmah je bilo diktriranih 7 enajstmetrovk, toda kitajci so jih namenoma zastreljali ter so to motivirali s tem, da v amaterskem sportu ne sme biti tako strogih kazni kot so enajstmetrovke.

Evropsko prvenstvo v umetnem drsanju je dobil za to leto v Davosu Dunajčan Kachler s 363 točkami. Nadalje so sledili: Wrede (Dunaj) 335 točk, 3. Rittberger (Berlin) 333, 4. Preisecker (Dunaj) 329, 5. Tabe (Anglija), 6. Francke (Berlin). Izidi v hitrem drsanju so: 500 m: 1. Thunberg (Finska) 43.8, 2. Wallenius (Finska) 44.4, 3. Skutnab Finska 45.4. 5000 m: 1. Skutnab 8:50.4, 2. Thunberg, 3. Wallenius. 10.000 m: 1. Skutnab, 2. Thunberg, 3. Wallenius.

odvetnik, Dol. Lendava; Nipiš Rado, trgovec, Maribor; Okretič Karol, inženjer, Zagreb; Reiner Franc, obhodnik, Budjvice; Rus Ivan, trgovec, Loški potok; Velicki Aleks, inženjer, Beograd; Wagner Ivan, trg. potnik, Zagreb; Weiss M., trgovec, Zagreb.

JUŽNI KOLODVOR: Cigale Fani, kuharica, Mozirje; Čop Ivan, lesotrtič, Zilavica; Drašković Emilija, trgovka, Litija; Grossmann Hans, potnik, Dunaj; Hromiš Jovan, trgovec, Bos. Brod; Kužel Ivo, čevljar, St. Vid; Šviliog Marjeta, posestnica, Gorica.

LLOYD: Haverič Smil, trgovec, Prijedor.

SOČA: Beck Sand., trg. potnik, Mervgeš; Gaspari Franc, trgovec, Borovlje; Mikluš Ana, zasebnica, Pevma, Gorica.

TRATNIK: Aganagić Muhamed, trg., Sarajevo; Benedetti Renzo, trg. potnik, Feltrne, Italija; Feltrin Nikolaj, trgovec, Cornuda, Treviso; Puškarski Roman, trgovec, Zagreb; Raspotnik Ciril, orgonist, Hinje.

STRUKEJ: Godina Peter, trgovec, Gorica; Heinrichsen Friderik, posestnik, Dunaj; Horvat Janko, cand. iur., Dol. Lendava; Kupferer Peter, rudn. inženj., Rog. Gorca; Klemenčič Janko, trgovec, Bled; Kenda Josip, notar, Cerklje; Kropf Josip, posestnik, Kečevje; Jurč Nikola, trgovec, Klanjec; Kolenc Josip, lesotrtič, Čabar; Ledebef Nikola, stud. phil., Zagreb; Orlandi Leonardo, trgovec, Udine; Peternelj Janko, trgovski uradnik, Celje; Petelin Anton, zandarmerijski kapetan, Ptuj; Smerdu Vilko, poštar, Dev. Mar. v Polju; Semenič M. krojač, Gor. Radgona; Vričko Riko, uradnik, Zagorje.

Poleg tega je prenočilo: De Schlava 7, Stari tšilar 7, Ravnik 5, Amerikanec 4, Lozar 3, Novi svet 3, Možina 2, Majcen in Turk po 1.

Resolucije invalidskega zbora v Celju

Na obnem zboru celjske podružnice Udruženja invalidov, ki se je vršil v nedeljo so bile sprejete sledeče resolucije, ki se predložijo ministrstvu za socialno politiko v Beogradu:

1. Zahtevamo, da izvrševalni odbor invalidske organizacije zastavi vse svoje sile, da se čimprej odobri in uveljavi načrt invalidskega zakona, kakor je bil zasnovan o priliki prvega mednarodnega kongresa v Ljubljani leta 1922.

2. Odločno protestiramo proti ukinitvi ministrstva za socialno politiko, ker niti dosedaj, ko isto še obstaja, vojni invalidi in drugi šibkejši sloji niso imeli od strani vlade dovolj zaščite in pomoči.

3. Protestiramo nadalje enodušno proti nameravanemu prevzetju invalidske uprave po vojaški oblasti, ki gotovo ne bo delovala v smislu humanitarne zaštite najbednejših vojnih žrtov. — Vsa upravna službena mesta naj zasedejo v invalidskem resoru sposobni uradniki, invalidi, ki bodo s potrebnim razumevanjem reševali invalidske zadeve.

4. Državne oblasti naj pri reševanju invalidskih vprašanj upoštevajo predloge invalidskih organizacij ter naj preko lepih obljub in besed pridejo tudi do dejanj.

5. Protestiramo se proti pobiranju posebnega davka pod imenom invalidski davek, iz katerega izvirajo od strani davkoplačevalcev le mučni občutki, ne da bi imeli invalidi od tega davka kako posebno korist.

6. Obsoja se prenostransko in krivično postopanje specialne invalidske komisije, ki črta vojno invalide zgolj radi tega, ker ne morejo predložiti originalnih dokumentov o svoji invaliditeti, ker so jim bili odvzeti od raznih vojaških oblasti in so se pri teh izgubili. Energično so zahteva, da se tem nesrečnim vojnim invalidom da vsaj prilika za priziv in da se dopustijo nadaljnji dokazi o postanku njihove invaliditete.

7. Ogorčeno se protestira proti redukciji drž. nameščenec invalidov, ki so z veliko težavo prišli do svoje eksistence.

Književne politike

„Pesmi v prozi“

Strideset in devet *Pesmi v prozi* s epilogom in prevajalčevim kratkim uvodom kupi sebi za god, ali svoji izvoljenki, če nimaš ene tiste vrste, ki raje bere *„Mlado ljubezen“* ali pa si še raje izbere par novih čevljev.

Charles Baudelaire Slovincem nizan. Jim tudi še dolgo ne bo. Karlinov polk je drzen, založnikov še bolj. Karlinu se je posrečilo. Tu pa tam je morda besedica manj skrbno prevedena, tu pa tam naletiš na jezikovno grčo, germanizem. Toda zadnja pila, ki morda še nedostaja prevodu, ne bi imela preveč dela. Notranja moč teh pesmi pa je toliko, da se ne čuditi njihovem uspehu, ko so pred 70 leti prvič izšle. Analiziraj jih, in čudom boš zapazil, kako zelo so moderne, kako zelo se danes v nas samih križajo realizem, mistika, sentiment, odpor, gnjev, simbolizem, analitična nagnjenja, razkrajanje.

„Pesmi v prozi“ so pesmi krize človeškega duha. Zato tolik uspeh v naši dobi. „Starkin obup“ (2), „Vdove“ (13), „Pogača“ (15), „Siromakova igra“ (19), „Samota“ (23), „Junaška smrt“ (27) in še nekatere so kabinetski kosi svetovne literature. V naši se nimajo par. Enega njih citiram, prizorček iz *„Quartier latin-a“*: „Juha in oblaki.“ „Moja mala, lahkomišelnica ljubljanka mi je pripravila kosilo. Skozi odprto okno jedilnice sem opazoval premakljive stavbe, ki jih gradi Bog iz mekel, prečudne stavbe iz nedotakljive robe. Med svojim opazovanjem sem si dejal: „Vse te mamiljive prikazni so skoro ravnokotne lepe kot oči moje srčkane ljubljence, moje male, lahkomišelnice zeleno-oke žabice.“

Kar naenkrat me je nekdo močno zynil s pestjo v lrbet in zasilal sem oster, vabljiv glas, malo histeričen in kakor hrup od žganja, glas moje drage, male ljubljence, ki je rekla: „Ali ne boš hitro snedel juhe, ti preklicani trgovec z oblaki?“

To je slička, za kakršno nima vsakdo smisla. Ali pa prejšnja o „vpludnem strelcu“, ki bi smela stati v katerikoli psihanalitičnem delu Janetovem, Freudovem ali Steklovem: V Tivoliju, pred figurami, na katere streljamo. Vidiš ono lutko s čunji? Predstavljaj si, da si to ti. Zamisljaj se in sproži in zadel, potem pa svoji ženi poljubljaj roko: Angelj moj, kako sem ti hvaležen za svojo spretnost...

Naši bratje v Apolu so kakor vojvoda de Guiche, ki je bil vesel, ko so izžvižgali Latourja. Naj bi kdo napisal črtico „Svetniški svet je izgubil“ ali pa času primerno „Ubijajmo ubožce.“

Takšnih prevodov nam dajte! Raje sto dobrih prevodov iz tuje literature, ko en sam slab domači original!

(Knjigo je založila knjigarna Kleinmayer-Bamberg in stane okusno vezana 30 Din. Naroči se lahko tudi pri „Tiskovni zadrugi“, Ljubljana, Prešernova ul. 54.) Bbl.

Spengler: „Razpad zapadne kulture“

Niti 30letna vojna niti Napoleonove borbe niso pustile tako trajnega zla, kakor ga čutimo vsi po svetovnem pokolju. Vasko, zlasti pa poraženci, se strahoma vprašujejo, kaj bo jutri. To tesnobno stanje razlaga neznanjski uspeh Spenglerjeve knjige, izdane poleti 1918. *„Untergang des Abendlandes“* je delo velikega misleca, ki je bil povsem neznan, dokler ni izšel njegov *„Propad zapadnega sveta“*.

Oswald Spengler, roj. 29. maja 1880. v Blankenburgu (Harz), je študiiral matematiko in filozofijo, nato učiteljeval v gimnazijah, dokler mu ni bogata dedščina omogočila stopiti v pokoj in se izključno posvetiti filozofiji. Omenjeni spis je pripravljal med 1911 in 1918.

Nečuvno v modroslovskem knjižstvu: Razpad zapadnih dežel je danes že okoli 50. izdaje! Je li vsak kupec do kraja prečital zajetni zvezek? Menda ne. Saj

Spenglerjev *„Untergang“* je natrpan in nakrpan s podrobnimi, potanki, dlakoceno učenostjo. Vendar pa mogočen del preveča to brkajajo. Revue de Genève je lani primerjala Spenglerjevo jedrasto prozo hrastovim dobravam, ki ji jesen pordeči. Avtorjev slog je bli njegovi knjigi v prid. Vendar pa ne bi bila zmamila toliko poedincev, da ni bila v skladu z narodno ubranostjo. Nemci so namreč vedno trdili, da so sol zemlje, zlasti sol zapadne prosvete. In pogazenemu narodu se laska, če sliši od svojega sina, da hiti okcidentna civilizacija v razsulo. Misel, da bi anglosaksonska kultura ali francoska prosveta prevzeli vodstvo, je bila pangermanistom neznesna. Veselé se s Spenglerjem, da ne pride do te sramote. „Storite karkoli — izjavlja ta kvara žugon, ta zlobojni vedomec in večec — poimno karkoli, naša zapadna omika je obsojena. Nam vsem ne preostaje drugo, kakor da vsi skup umremo, bolj ali manj lepo.“

Nietzsche si je zamislil teorijo zgodovine, ki jo je nazval *„večni povrat“*. Po njegovem se človeštvo suče v okroglici. Ni se no zgodi, česar ni bilo. Naš kmet pravi po svoje: čez sedem let še vse prav pride. Razvoj je zaboda, napredek iluzija. Spenglerjev nauk spominja na to obupno, ničevno Nietzschejevo podmeno. Spengler je ka-li razodel morfologijo zgodovine, t. j. nepremeljivi red, po katerem se vrste razvojne stopnje civilizacij od postanka do propasti. Zgodovinske dobe se skladajo s človekovo: rojstvo, zrelost, maturost in smrt.

Matematik Spengler je zasledil osmero omik: kitajsko, egiptovsko, asiro-babilonsko, indijsko, klasično ali antično, magijsko, mehičansko in zapadnjaško. Vse so šle skozi iste faze. Strogo vzporednost je opaziti pri eni kakor pri drugi. Vodilna nit je torej pri Spenglerju kot pri Grkih: usoda. Samo da si je ta fatalizem nazval v Nemčevih možganih neke tragične barve. Jeklen obroč nadeva avtor katastrofične filozofije nesrečnikom, ki v svoji preproščini verujejo v odgovornost in svobodo. V njegovem sestavu ni prostora za osebn napor. Človek se mora brezmočno ukloniti pred čezizbežno življenjsko nujnostjo.

Doslej so zgodovinarji samo curejevali

preteklost. Spengler se baha, da je prvi pogledal preko sedanosti. Po naliki, po analogiji sklepa na prihodnost. Posameznikove usode sicer ne napoveduje kakor vedečevalke in jasnovidke, pač pa usodo kolektivnih edinic. Pogledajmo za trenutek skozi Spenglerjev *„chikerec“* v turobno razgledišče.

Od leta 900. do 1200. je živel zapadna omika svojo adajno vrged. Poletje je trajalo med 1300. in 1700. Osemnajsto stoletje pomeni jesen. Po 1850. se pričenja zima, razkroj, to je *„pogibel okcidenta“*. Sedaj žvotarimo (v kolikor smo na zapadu) ob svojih zalozah in ostankih. Pesniki, pisatelji, misleci ne bodo naredili nič več velikega. Vegetarimo pod trinoštvom množice in pod gospodstvom denarja. Demokracija in plutokracija sta enako nezgodni vladavini. Privredni bosta do zatornih vojen, iz katerih se porodi imperilizem, iz tega pa cazarizem in končno nič: „Znanstveno je za ta cazarizem, ki bo vladal od 2000. do 2200., da bo nasilna politika zmaga la denarno. Pod tem režimom bodo politične formacije postale bolj in bolj preproste. Propadajoči narodi bodo tvorili nekaj brezličnih amalgam ljudstev, združenih v imperiji, ki se bo v svojem značaju po malem vrnil k prvotnim oblikam despotizma.“

Ali naj se vzame resno ta mrka preokoba? Ne da bi obupavala, priznava francoska kritika duhovitost in krepijo Spenglerjevih dedukcij. V vsakem slučaju je *„Razpad Zapada“* znamenita knjiga, nalik Schopenhauerjev *„Svet kot predstava in kot volja“* ali pa Nietzschejev *„Zaratustra“*. Vsa ta dela pa so duhovne zgradbe, fantazije, ki jih ne kaže jemati doslovno.

Spengler računa na Rusijo, da bo Zapadu izrgala plamenico prosvete in omike iz rok, Apostol in prireditelj devet velike človeške civilizacije bo Dostojevski. To mnenje pa je Spengler izrazil še pred rusko prekucijo, pred boljševizmom. In ta katastrofa še ni popolnoma razdrla Spenglerjeve napovedi. Na drugi strani pušča Spengler zapadni prosveti tri stoletja, da docela zapade. Dotlej utegne boljševizmo poroditi to novo civilizacijo, kakor je pričakuje menakovski filozof. Ali čez toliko let ne bo po nas ne čevljev ne dret. Dr. N. K.

Vesaka beseda 50 par

Mali oglasi

Za „Dopisovanje“ in „Sentivo“ se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujajo se le mali oglasi, ki so pisani v naprej. Plača se lahko tudi v znakah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena snemka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Službe (dobe)

Prodajalica

Isurjena v galerijski stroki, lače službe. Gre tudi v manufakturno trgovino 1-2 meseca brezplačno. Naslov v upravi „Jutra“.

Absolventinja trg. šole

šol študijskega št. 10. ali industrijskega podjetja kot pisarniškega moč (event. 1 mesec brezplačno). Pismene ponudbe pod šifro „Kontrolestanja“ na upravo „Jutra“.

Dekle

poštenih staršev, s primerne šolske izobrazbo, želi vsotiti kot učavka v kakšno trgovino. Gre tudi na detelo. — Naslov pove uprava „Jutra“.

Absolvirani realce

vešč knjigovodstva in pisarniških del, krepak, sprejme vsako delo. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Realce“.

Mlinar

priden in zanesljiv. lače službe. Nastopi takoj ali pozneje. Naslov pove uprava „Jutra“.

Pošteno dekle

staro 20-30 let, se sprejme takoj v dobro mesto. Bilo. Potrebno je znanje kuhanja in hišnega dela. Naslov pove uprava „Jutra“.

K otrokom

in za pospravljanje sob so lakej sprejme mladege, zdrave in dobro vzgojenega dekleta. Kje, pove upravnstvo „Jutra“.

Prodajalica

samostojna moč in utenka, se sprejme v trgovino mešarstva blaga. — Ponudbe na upr. „Jutra“ pod šifro „Solidna“.

Vrvarskega vajenca

sprejme stara, dobro vpeljana šturt na deteli. Ponudbe pod „Vrvarstvo“ na upravnstvo „Jutra“.

Novo mlatilnico

in lokomobil 8 HP, prodam radi družinskih razmer. M. Silvar, Ljutomer, Slovenija.

Pralni stroj

1 Zentrifuga, 1 stroj za likanje ovratnikov, vse skoraj nove, takoj za prodati. Ponudbe na naslov: G. Pichler, Ptuj, poštni predal 7. 1937

Spalno opremo

krasno moderno, novo, iz čeljenjega lesa, prodam Pralnikar v Višnji gori. 1922

Znanstvene knjige

„Der Mensch und die Erde“ (10 knjig), „Welt und Menschheit“ (7 knjig), Nemški klasični, ročna izdaja, Dr. Bloch-Berxa-Alleben, Der Vorsteher 1. dr. — vse vezane, se prodajo. Naslov pove upr. „Jutra“.

Parni kotel

725 atm., škoda Pilem 6000 mm, 1900 mm, 700 mm, itd., dobro obranjen, prodam po 3 Din kg. I. König, Kočevje. — Pošta se 15.000 kg. 1920

Suha drva.

Na neki postaji dolenske železnice je po primerni ceni takoj za oddati okrog 80 vagonov suhih dr. Naslov pove uprava „Jutra“.

Mlad konjiček

z opremo, lepe sani, stara peč, velik ograjen kurvik (lopa) vporaben tudi za vrtno šrambo, se prodaj v Zgoraji 8181 114. 1934

Športne čepice

lepo in poceni razpošilja „Konkurencija“, Ljubljana-Zg. 818ka. 1937

Volno in bombaž

za pletenje vseh barv nudi vedno najceneje Razpošilja „Konkurencija“, Ljubljana-Zg. 818ka. 1947

Vreče.

Večje množice starih papirnatih in jutastih vreč prodam Razpošilja „Konkurencija“, Ljubljana-Zg. 818ka. 1937

Oprava za jedilnico

pisalna miza in sofa vse novo, se ceno prodaj. Zobjek 8181 1486

Pet novih oblek

se prodaj po 750 Din. Kompletno obleke se izvršujejo tudi pod to ceno pri krojaču Aloja Štembal, Florjanska ulica št. 24. 1940

Dve stružnici

se prodajata za 5000 in 6000 Din. — Naslov pove uprava „Jutra“.

Vinskih sodov

dobro obranjenih, kupim vsako množico. Velikost od 50 do 600 l. Ponudbe z navedbo cene na naslov: Pačnik trgovec, Laško št. 61 pri Celju. 1934

„Ljubljanski Zvon“

lepo obranjene letnike: 1898, 1911, 1916, 1918 ter „Dom in Svet“ 1898, kupim. Event. tudi druge letnike „Ljublj. Zvona“ — Ponudbe pod šifro „Ljubljanski Zvon“ na upr. „Jutra“.

Več vagonov tramov

suhih, 6/7 po 9 in 10 m, kupim. — Ponudbe s ceno na: Iva Dohine, lesna industrija in parna žaga, Medvode. 1917

Zlato

po najvišji ceni kupuje Milan Kočak, zlatar, Cankarjevo nabrežje št. 31. 1922

Stanovanjska hiša

Na Bregu št. 21 (predmestje Ptuj) z gospodarskim poslopjem in stanovanjem za oskrbnika, lepin vrtom in enim orolom nji, je poceni in pod-ugodnimi pogoji napredaj. — Samo resnim kupcem brez posredovalcev daje po-jeanila lastnik Fran Jurcek, pekarna, Sv. Ili, Slov. Gorica. 1910

Obleka in površnik

za gospodaj, se prodaj po jako ugodni ceni. Vprša se pri podružnici „Jutra“ v Mariboru. 1924

Kompletna spalnica

jedilnica, pis. miza in sofa za samca, vse dobro obranjeno, se radi selitve prodaj. Event. se oddajo samo imenit. — Naslov pri postitju „Slon“, osebno med d.-7. ur. 1938

Reparaturna uredba

za avto-pnevmatiko za paro in za vrto-krak, se najceneje prodaj. Ponudbe pod „Ustanovitve eksistence“ na upravo „Jutra“.

Lepa trgovska hiša

enonadstropna s trgovino z mehaniki blagom in celim inventarjem, eno njiro in vrtom v središču mesta, tik cerkve in kolodvoru na Dolencskem, na zelo prometni točki, se radi selitve poceni in ugodnimi plačilnimi pogoji prodaj za 160.000 Din. Hiša je takoj cela na razpolago, po želji tudi koncesija. Več pove Pačnik, Laško št. 61 pri Celju. 1932

Hiša z mesnico

v Ljubljani v bližini francoskega mostu, se po ugodni ceni prodaj. Hiša je trinadstropna, lepo opremljena, mesnica takoj na razpolago. Ponudbe pod „Mesnica“ na upr. „Jutra“.

Stanovanje

prejzame takoj mirna zakonska dvojica brez otrok v mestu, ozir. v bližini okolice, obstoječe iz kuhinje ter sobe in pritličja. Na upravnstvo „Jutra“ pod „Takoj 16“.

Stanovanje

obstoječe iz 2 sob in kuhinje s pritličjem, se lače za takoj. — Ponudbe pod „Mirno življenje“ na upr. „Jutra“.

Odda se stanovanje

kuhinja in soba v mestu, zakončnemu paru brez otrok. — Pogoj o d k up. poblitva. — Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Ljubljana“.

Soba

prazno ali opremljeno s uporabo kuhinje, se lače za takoj. — Ponudbe pod „Stanovanje“ na upr. „Jutra“.

Izobražena gospodična

lepe v Mariboru lepo majhno sobico s posebnim vodom. Gre tudi kot sestanovatelj. — Ponudbe pod šifro „Nesrečna zahteva“ na upr. „Jutra“.

Stanovanje

obstoječe iz 2 sob in kuhinje, lače državni uradnik. Ponudbe pod „Dve sobi in kuhinja“ na upr. „Jutra“.

Priprosto sobo

ako mogoče s posebnim vodom, lače soliden uradnik. — Cenj. ponudbe pod „Stalno“ na upr. „Jutra“.

Stanovanje

lepe skromne Jarist. Ponudbe pod „Skromen“ na upr. „Jutra“.

Stanovanje

v središču mesta s dvema ali tremi sobami, kuhinjo (se moreže kopalnico) ter pritličjem in električno razsvetljavo, čimprej, celozima s posebnim terminom lače mirno uradniški zakoniki nar brez otrok v krasno meblitjo. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Čimprej 4“.

Dvo prazni sobi

v središču mesta, s posebnim vodom, se lače. Plačam dobro najemnika. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Dve sobi“.

Ugodno se prodaj

dobro vpeljana trdnja s pisarniškim prostorom ter opremo v središču mesta. Pismene ponudbe pod „Lep prostor“ na upr. „Jutra“.

Dobro idola gostilna

se takoj odda in najem. — Ponudbe pod „Potreben kapital 50.000 Din“ na upr. „Jutra“.

Trgovski lokal

na prometni cesti v centru Ljubljane, primeren za vanko večje podjetje, z raznimi ugodnostmi in vsledno vključeno pogodbo, odda takoj. Realiteta pisarna „Posest“ v Ljubljani, Poljanska cesta št. 12. 1944

Soba

ellegantno opremljeno v središču Ljubljane, na gospodaj ali gospodično, odda s prvim februarjem Realiteta pisarna „Posest“, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 1944

100 odst. zagotovljeno

Pismene ponudbe pod 750 tisoč dinarjev na podružnico „Jutra“, Maribor. 302

25.000 Din posojila

1866 dobro idola tovarna, proti dobrim obrestim za 1 leto. Ponudbe pod „Tovarna“ na upr. „Jutra“.

Dama

v dežnem plačju, ki je v torek 15. t. m. pri zadnji moči predati sedela v „Kino Tivoli“ v parketnem sedežu št. 1, je napredna, da javi naslov na upr. „Jutra“ pod „Crne od“.

Intelligenten Sportnik

lepi pomanjstva s veselo in samostojno gospodično. Zmirev ni izključena. Resne, anonimne ponudbe pod šifro „Kratek čas“ na upravnstvo „Jutra“.

Trgovce

27 let star, leli znanja s gospodično od 20-25 let v svr-ko poznejše kariere. Gospodična je doletela trgovcem ima jo prednost. Dopisje s sliko, ki se vrne, pod „Samostojen“ na upr. „Jutra“.

Tambur. instrumente

in alcer: berdo, biseralec, kontralec, bug II, bug II, vse v dobrem stanju, prodam. — Cena se laze proti povratni poštnih stroškov pri lastniku Drago Ulag, Smarjota, pošta Rimake toplica. 1925

Izgubil

se je dne 19. t. m. srednje-veliki leturki brak bele barve s rjavimi lisami. Na ovrtniku je imel znamko občine Begunje p. Cerkljci. Najditelj naj ga proti dobri nagradi odda: Cesta na Rožnik št. 13. 1922

Lepega lovskega psa

(Forstnerhund), 11 mesecev starega, prodam. Natančneje Franc Pavlinec, mesar in gostilničar, Trbovlje I. 1939

Lovskega psa

lepega, prodam. Naslov pove uprava „Jutra“.

Psica

dobra čuvajka in 4 mladi pački volje pasme, se prodajo po niski ceni radi pumanjkanja prostora. Polvre se v upr. „Jutra“.

Zlata zapestnica

A Nyctalope premolkne. Hipnotizirane se nagne na levo, zadržali, pade in se sesede na steklena tla... Dvakrat, trikrat se stresse, potem se ne gane. Lourmel se skloni k njemu, da mu preliše srce.

«Sainclair! Ubili ste ga!»
«Ba! odvrne brezbrizno Nyctalope. «Lucifer ga bo obudil, če ga bo le hotel!...»

«D'Arbolu pa pravi:
«Odprite! odprite kletko!... Sveže ga zraka! svežega zraka!»

Z obema rokama vzame hitro Laurence v naročje, ki se takoj onesvesti. Gospod Lourmel kleči še vedno pred truplom Hunterjevine, opirajoč se s tresočimi rokami na tla. Gospod Prilliant se komaj še drži na nogah. D'Arbol je skoraj nor: vrge se je na tla, da se čimprej reši iz te strašne kletke, ki se preveč počasi vzdiguje od tal...

Sainclairu je, da bi rjul od silne živčne vzburkanosti, a s svojo silno voljo se zadržuje. Končno je kletka že dovolj v zraku, in vsi planejo s stekla na parketna tla laboratorija. Prilliant se k oknu in ga odpre na stečaj...

A Laurence je že odprla oči in se ozrla v Sainclaira...

«Proč, proč od tod, moja draga, moja ljubljena,» ji šepeta ječljivo, in v očeh se mu svetijo solze.

Ona se mu blažena nasmeje in skoči na tla ter se oprime njegove roke. In Sainclair izpregovori z resnim glasom:

«Lourmel! Prilliant. D'Arbol! Tele-dynamo! Čutnost! Hiša Zuchtov! In pred 10. junijem!... 24. maja amol!... Razumete?... Mudi se! Treba je iti, biti se in zmagati!... S Schwarzrocha bi prišla beseda na aleutike otoke, in jaz bi moral vreči v morje svoj živež in zapeti himno suženjstva!... Razumete?... Z Bogom!... Videli me boste le kot zmagovalca... ali pa nikdar več!...»

Vodeč s seboj Laurence, ki je hkrati vzhlepla in zaprepaščena, plane Sainclair iz laboratorija. Ogenj blaznosti gori v njegovih očeh. Toda ko preteče stopnice in prekorači hodnik in vestibul, se počasi umiri. Na ulici ga že čaka njegov avtomobil. Laurence stopi vanj, nato se on, in njegov glas je že skoraj popolnoma miren, ko ukaže Pilouju:

«Domov!»

IV.

Griyilina ljubosumnost
V hiši v Nansoutyjski ulici je živela Griyil.

Minilo je že več kakor 24 ur, kar je v skrbnem Wolfovem varstvu in ob točni Rozinih postrežbi hiši Wartekov zaman čakala na obisk svojega zmagovalca, gospodarja Jeana Sainclaira Nyctalopa.

Dvakrat ga je videla v tem času: včeraj, ko se je vrnil iz Observatorijskega vrta; danes, ko je odšel v Autentil. Ob ropotu, ki je obkralj nastal na dvorišču, je deklica odgnila za-

veso z okna in obkralj, včeraj in danes, je opazila v Nyctalopovem spremstvu lepo, zelo lepo mlado damo.

Ze štirindvajset ur Griyil skoraj ne počenja drugega kakor da čaka Sainclaira. Pokorno in vdano je poslušala navodila strožnice Rozine, koje govorijo ji ni bilo preveč težko razumeti; bila je brezbrizna za vse, kar ni bilo v zvezi s Sainclairom; a odkar je v tej hiši, ni o njem ne videla ne čula drugega, kakor da je odhajal in prihajal v spremstvu mlade dame, ki se je Griyil zdela čudovito krasna.

Griyil ni nikdar še čitala romanov, tudi ni bila še v gledališču, in nikdo ji še ni govoril o ljubezni in strasti. Vedela je samo, kar je čitala v znanstvenih in učnih knjigah in obzorikih, da je ljubezen občutek, ki združuje dvoje bitij različnega spola v svrhu ohranjanja rodu. Vedela je, da ljubosumnost ni nič drugega kakor instinktivna domisljivost in ponos na lastninsko pravico, ki je v splošnem pri sloveških bitijh močnejše razvit kakor pri živalih, a tudi pri ljudeh različen v različnih razredih in po učinkih pri «divjakih» in različen pri «civiliziranih».

Ko je Griyil videla Sainclaira v spremstvu žene, se je takoj zavedla ljubezni, ki je napravila iz nje sužnjo Sainclairu; in ko je dognala, da je ta žena zelo lepa, se je že začela polastiti ljubosumnost, ne ker je morda mislila, da ima le najmanjšo lastninsko pravico do Sainclaira, ampak, ker bi hotela, da bi ona sama bila edina ženska, ki bi jo naj Sainclair imel: njena ljubosumnost je bila ljubosumnost Eunice, Petronijeve sužnje, in ne moderne žene, ki struži na nezvestega moža.

In danes, 24. maja, opazi Griyil par

ur potem, ko je videla Nyctalopa odhajati z ono ženo, da se z isto ženo vrača.

Griyil stopi od okna in se zlekne na široki divan, ki se je nahajal v njeni sobi, skrije svoj obraz v roke in začne tiho plakati...

Ko se je Sainclair vrnil v svojo hišo, se je še ves tresel od onega strašnega prizora, ki je nastal koncem izpraševanja rdečelasca Hunterja.

Vso vožnjo od Autentila pa do Nansoutyjske ulice je Jean stiskal med svojimi rokami Laurencine roke in z nasludo vdihaval deviški vonj njenih las in glave, sloneče mu na prsih — a spregovoril ni niti besedice. Nyctalope je premišljeval. In v njegovih mislih, ki so se mu porajale in vrtile v prostoru in času s točnostjo ženja, so se kakor žareči mejniki postavile štiri točke problema: teledynamo! čutnost! hiša Zuchtov! 10. junij!

Ob prvi zavesti teh štirih pojmov je vstal v Nyctalopovem duhu bojni načrt, ki bi se vsakomur zdel blazen, a vendar obdunovanja vredne vsled globine zamisli. In ta načrt se je razvijal z bliskovito naglico. Hril se je in vedno določeneje so bile njegove oblike. Med vožnjo se je že razvil do potankosti in glavne točke so se precizirale.

In ko je Jean de Sainclair dospel do svoje hiše v ulici Nansouty, je dal že prva povelja.

Laurence:
«Ljuba moja, telefoniraj svoji sobarici, naj ti pripravi v kovčge vsega, kar vzameš navadno s seboj, če odpotuješ v London, Madrid, Milan, Rim na galapredstave... Oblici in pripravi se, kakor da nameravaš iti pet troje, četvero najboljših del iz svojega reperto-

arja. Odpotujemo namreč jutri zjutraj v Kolmar. Tvoja sobarica pokle s teboj. Pripravi si svoj avto in soferja!»

Corsatu in Pilouju:
«Odpotujem jutri zjutraj ob desetih v Kolmar. Moj avto! Majce in vso opremo, orožje kakor za velike avanture! Wolf pojde z nami. Za rdečelasca se ne brigajte, on je mrtev. Pilou, oddaj brž ta telegram!»

Sainclair napiše v dogovorjeni pl-

savi:

Louise Nortnund, vila Saules, Kol-

mar, Alzacija.

Pridem jutri ali pojutrišnjem s

dveema damama, eno služkinjo, trem

služabniki v dveh avtomobilih.

Sainclair.

Nato odhiti Sainclair po notranjem

hodniku, ki je spajal glavno s dvo-

rišenim poslopjem, v Griyilino stano-

vanje.

V vestibulu sroča Rozino, ki je sna-

žla stopnice.

«Kje je madame Griyil?»

«V salonu, gospod.»

In ko vstopi neslišno v salon, se

Jean de Sainclair malce začudi, ko

opazi deklico, ne kakor je pričakoval,

zatojpljeno v kako knjigo, ki jih ji je

bil pripravil, da si krajša čas, ampak

ležečo na divanu s obrazom skritim v

rokah.

Griyil plaka!... Nehote se Sainclair

ozre k oknu, in ko vidi, da je zavasa

odgnjena, mu je jasno vse.

Obvi se mu namršijo. A ne za dol-

go. Obraz se mu zopet omili in lahni

nasmeji mu šine čez ustnice.

Lahnega koraka stopi k divanu, sede

na rob, prime deklico za roke, jih na-

lahno odstrani z obraza in ji pogleda

v oči...

Barvne trakove,
karbon-papir-indigo
L. BARAGA, LJUBLJANA,
Selenburgova ul. 6/I.

Joško Jebračin naznanja v svojem,
v imenu svojih hčerk **Minke** in **Stefke**
ter vseh ostalih sorodnikov prežalostno vest,
da je njegova ljubljena soproga in nepo-
zabna mati, gospa
Minka Jebračin roj. Boltar
v torek dne 22. t. m. ob 3. uri popoldne v
44. letu svoje dobe, po dolgi mučni bolezni,
previdena s sv. zakramenti za umirajočo
mirno v Gospodu zasopala.
Pogreb predrage pokojnice se bo vršil
dne 24. januarja t. l. ob pol 3. uri popol-
dne iz hiše žalosti, Dolenjska cesta 58, na
farno pokopališče na Rudniku.
Sv. mase zadušnice se bodo brale v farni
cerkvi na Rudniku in na Rakovniku.
Posebna naznava se ne bodo izdala.
Rudnik pri Ljubljani, dne 22. janua-
rja 1924. 339

Milan P. Vidič
pešad. poručnik
Martina Jelka Vidič roj. Sennig
poročena
Valjevo 20. jan. 1924. Ljubljana

NAPRODAJ:
Dvonedstropna trgovska
hiša v Ljubljani.
Cena Din 650.000.—. Le resni reflek-
tanti se prosijo, da sporoče svoje na-
slove pod šifro „Vredna hiša“ na Aloma
Company, Ljubljana. 323

Najstarejša slovenska
pleskarska in ličar-
ska delavnica
IVAN BRIGELJ
Dunajska cesta 16
se priporoča. 18
Izvršitev točen. Cene zmerno.

Ažurira
Toni Jager - Černe
Dvorni trg 1. 28

Bukova drva

v polnih, 1 m dolga, povsem suha, se od-
dajajo na cele vagone in tudi na posamezne
metre za tukajšnji konzum. Na željo se
drva razžagajo in dostavijo na dom.

„**ARBOR**“ 325
lesna trgovska in industrijska d. d.
(prej Jos. Lorenzi nasl.)
Ljubljana, Dunajska cesta št. 50.

Naznanjamo vsem sorodnikom in znancem tužno vest,
da je dne 21. januarja ob 1/4. uri zjutraj naša iskreno
ljubljena hčerka, oziroma sestra, gospodična

Vali Engelsberger

po dolgi mukepolni bolezni mirno preminula.
Pogreb nepozabne se vrši dne 23. januarja ob 4. uri
popoldne.

Tržič, dne 22. januarja 1924.

Ivan in Julijana Engelsberger
starši.

Hinko, Marja, Pavel, Marta, Stanko
bratje in sestre. 321

ŠENTJANŠKI PREMOG

vseh vrst, popolnoma čisto opran, nudi po originalnih
cenah premogovnika v celih vagonih pošiljkah
Prodajni urad šentjanskega premogokopa **AND. JAKIL**,
Ljubljana, Krekov trg 10. 280

Naročite takoj

Ljubljanski Zvon za leto 1924.

V novem letniku bo izhajal vse leto

široko zasnovani in zelo zanimivi roman

Šentpeter.

Dejanje romana se godi v polpretekli dobi v ljubljanskem šentpetrskem
predmestju ter je prepleteno s zgodovinskimi dogodki one dobe. Roman
je bil odlikovan z nagrado.

Poleg „Šentpetra“ izidejo v Ljubljanskem Zvonu še razne druge
zanimive povesti, pesmi in eseji, zlasti odlomki iz

Veronike Deseniške,

nove velike župančičeve tragedije.

Ljubljanski Zvon, ki izhaja mesečno, velja vs leto s poštnino vred
Din 120.— (za inozemstvo Din 140.—), polletno Din 60.—, se naroča
pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči splošno priljubljene romane „Jutra“.

Do sedaj so izšli sledeči:

FEREAL CUENDAS:

Veliki inkvizitor.

Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije.

Cena Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

HARRY SHEFF: Hči papeža.

Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in nenravno
življenje papeža Aleksandra VI., njegovega sina Cezarja
in hčerke Lukrecije Borgije.

Broširano Din 30.—, vezano Din 36, po pošti Din 2.— več.

CLAUDE FARRERE: Gusarji.

Zgodovinski roman

iz življenja morskih roparjev v XVII. stoletju.

Cena Din 20.—, po pošti Din 1'50 več.

FR. HELLER:

Blagajna velikega vojvode.

Roman. Cena Din 15.—, po pošti Din 1'50 več.

FR. HELLER:

Prigode gospoda Collina.

Šaljiv detektivski roman iz velikega sveta.

Cena Din 10.—, po pošti Din 1'50 več.

Knjige se naročajo pri upravnilstvu „Jutra“ v Ljubljani,
Prešernova ulica 54.

DAMA 32

se najhitreje moderno in

okusno počasi v uporabo

lasnega

obročka

Vedno velika izbira vpletk

(kit). Priporočam se za vsa

lasna dela kakor tudi za

barvanje sivih las z „L'Oréal

Hène“, tudi v modnih barvah

M. FODKRAJŠEK,

frizer za dame in gospode

Sv. Petra cesta 32.

Premog

(Trboveljski)

Drva

trda in mehka, žagana in

cepljena, stalno v zalogi.

Premog in drva dovajamo

tudi v vrečah.

Narodila sprejema

M. Petrič

Ljubljana

Gospodarska c. 16.

Telefon 313.